

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

25. märts 2021 *

[3. septembri 2021. aasta määrusega parandatud tekst]

Apellatsioonkaebus – Konkurents – Kartellikokkulepped – Farmaatsiatooted – Antidepressantide (tsitalopraam) turg – Protsessi hõlmavaid patente puudutavate vaidluste lõpetamiseks originaalravimite tootjast patendiomaniku ja geneeriliste ravimite tootjate vahel sõlmitud kompromissikokkulepped – ELTL artikkel 101 – Potentsiaalne konkurents – Eesmärgil põhinev piirang – Kvalifitseerimine – Trahvisumma arvutamine – Rikkumisega otseselt või kaudselt seotud müük

Kohtuasjas C-591/16 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 18. novembril 2016 esitatud apellatsioonkaebus,

H. Lundbeck A/S, asukoht Valby (Taani),

Lundbeck Ltd, asukoht Milton Keynes (Ühendkuningriik),

esindajad: R. Subiotto, QC, ja *Rechtsanwalt* T. Kuhn, hiljem M. Subiotto, QC,

apellandid,

teised menetlusosalised:

[Parandatud 3. septembri 2021. aasta määrusega] **Euroopa Komisjon**, esindajad: F. Castilla Contreras, T. Vecchi, B. Mongin ja C. Vollrath,

kostja esimeses kohtuastmes,

keda toetavad:

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, esindajad: D. Guðmundsdóttir, Z. Lavery ja D. Robertson, keda abistasid J. Turner, QC, J. Holmes, QC, M. Demetriou, QC, ja *barrister* T. Sebastian, hiljem D. Guðmundsdóttir, keda abistasid J. Turner, QC, J. Holmes, QC, M. Demetriou, QC, ja *barrister* T. Sebastian,

menetlusse astuja apellatsioonimenetluses,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA), asukoht Genf (Šveits), esindajad: *barrister* F. Carlin ja *Rechtsanwältin* N. Niejahr,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president M. Vilaras, kohtunikud D. Šváby (ettekandja), S. Rodin, K. Jürimäe ja P. G. Xuereb,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: osakonna juhataja M. Aleksejev ja ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikku menetlust ja 24. jaanuari 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 4. juuni 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 H. Lundbeck A/S ja Lundbeck Ltd paluvad oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 8. septembri 2016. aasta otsus Lundbeck vs. komisjon (T-472/13, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2016:449), millega Üldkohus jättis rahuldamata nende hagi, milles nad palusid esiteks tühistada Euroopa Komisjoni 19. juuni 2013. aasta otsus C(2013) 3803 final [ELTL] artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamise menetluse kohta (juhtum AT/39226 – Lundbeck) (edaspidi „vaidluslune otsus“) ning teiseks vähendada neile selles otsuses määratud trahvide suurust.

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 1/2003

- 2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL] artiklites [101] ja [102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 23 lõike 2 punktis a on sätestatud:

„Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

- a) rikuvad [ELTL] artiklit [101] või [102]“.

Trahvide arvutamise meetodit käsitlevad 2006. aasta suunised

- 3 Suunised määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2; edaspidi „trahvide arvutamise meetodit käsitlevad 2006. aasta suunised“) näevad punktides 6, 13 ja 22 ette järgmist:

„6. Rikkumisega seotud kaupade ja teenuste müügiväärtuse sidumisel [selle] kestusega saadakse adekvaatne asendusväärtus, mis kajastab üheaegselt rikkumise majanduslikku tähtsust ja iga rikkumises osalenud ettevõtja osakaalu. Nendest teguritest lähtumine annab täpse ülevaate trahvi suurusjärgust ning seda ei tuleks vaadelda kui automaatset aritmeetilist arvutusmeetodit.

[...]

13. Trahvi põhisumma kindlaksmääramisel võetakse aluseks [ettevõtja müüdnud] nende kaupade või teenuste väärtus, millega on rikkumine otseselt või kaudselt [...] [Euroopa Majanduspiirkonna (EMP)] asjaomasel territooriumil seotud. Üldiselt vaatleb komisjon ettevõtja müüki viimasel rikkumises osalemise täisaastal (edaspidi „müügiväärtus“). [täpsustatud sõnastus]

[...]

22. Otsustamaks, kas konkreetse juhtumi puhul kasutatav osakaal müügiväärtusest peaks olema astmestiku kõrgemal või madalamal tasemel, võtab komisjon arvesse teatava hulga tegureid, nagu rikkumise laad, kõikide rikkumises osalevate ettevõtjate turuosa kokku, rikkumise geograafiline ulatus ja asjaolu, kas rikkumine ka toime pandi.“

Tehnosiirde kokkuleppeid käsitlevad 2014. aasta suunised

- 4 Suuniste [ELTL] artikli 101 kohaldatavuse kohta tehnosiirde kokkulepete suhtes (ELT 2014, C 89, lk 3; edaspidi „tehnosiirde kokkuleppeid käsitlevad 2014. aasta suunised“) punkt 29 on sõnastatud järgmiselt:

„Põhimõtteliselt ei loeta kokkuleppeosalisi konkurentideks juhul kui nad on ühe- või kahepoolses blokeeritud seisundis. Ühepoolne blokeeritud seisund on see, kui tehnoloogiaõigust ei saa kasutada teist kehtivat tehnoloogiaõigust rikkumata või kui üks osapool ei saa olla asjaomasel turul äriselt jätkusuutlikul viisil aktiivne, rikkumata seejuures teise osapoole kehtivat tehnoloogiaõigust. Nii on olukord näiteks juhul, kui üks tehnoloogiaõigus hõlmab teise tehnoloogiaõiguse täiustust ning täiustust ei ole võimalik õiguspäraselt kasutada ilma esmase tehnoloogiaõiguse litsentsita. Kahepoolne blokeeritud seisund on see, kui kumbagi tehnoloogiaõigust ei saa kasutada teist kehtivat tehnoloogiaõigust rikkumata või kui kumbki osapool ei saa olla asjaomasel turul äriselt jätkusuutlikul viisil aktiivne, rikkumata seejuures teise osapoole kehtivat tehnoloogiaõigust ning kui osalised peavad seega omandama teineteiselt litsentsi või nõuetest loobumist kinnitava dokumendi. Tegelikult saab aga olema juhtumeid, mil pole selge, kas konkreetne tehnoloogiaõigus on kehtiv ja kas seda on rikutud.“

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

- 5 Käesolev apellatsioonkaebus on üks kuuest seotud apellatsioonkaebusest, mis on esitatud Üldkohtu kuue otsuse peale, mis tehti vaidlusaluse otsuse peale esitatud tühistamishagide kohta, st lisaks käesolevale apellatsioonkaebusele kohtuasjas C-586/16 P (Sun Pharmaceutical Industries

ja Ranbaxy (UK) vs. komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) vs. komisjon (T-460/13, ei avaldata, EU:T:2016:453) peale esitatud kaebus, kohtuasjas C-588/16 P (Generics (UK) vs. komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Generics (UK) vs. komisjon (T-469/13, ei avaldata, EU:T:2016:454) peale esitatud kaebus, kohtuasjas C-601/16 P (Arrow Group ja Arrow Generics vs. komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Arrow Group ja Arrow Generics vs. komisjon (T-467/13, ei avaldata, EU:T:2016:450) peale esitatud kaebus, kohtuasjas C-611/16 P (Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma vs. komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma vs. komisjon (T-471/13, ei avaldata, EU:T:2016:460) peale esitatud kaebus ning kohtuasjas C-614/16 P (Merck vs. komisjon) 8. septembri 2016. aasta otsuse Merck vs. komisjon (T-470/13, ei avaldata, EU:T:2016:452) peale esitatud kaebus.

6 Vaidluse tausta on vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–75 kirjeldatud järgmiselt:

„I – Käesoleva asjaga seotud äriühingud

- 1 H. Lundbeck A/S [...] on Taani õiguse alusel asutatud äriühing, kes kontrollib äriühingute kontserni, kuhu kuulub Ühendkuningriigis asuv Lundbeck Ltd ning mis on spetsialiseerunud selliste farmaatsiatoodete uurimisele, arendamisele, tootmisele, turutegevusele, müügile ja turustamisele, mida kasutatakse kesknärvisüsteemi mõjutavate haiguste, sealhulgas depressiooni raviks.
- 2 [H. Lundbeck] on originaalravimite tootja ehk ettevõtja, kes oma tegevuses keskendub uute ravimite uurimisele ja nende turustamisele.
- 3 Merck KGaA [...] on Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, kes on spetsialiseerunud farmaatsiaavaldkonnale ja kellele asjaomaste lepingute sõlmimise hetkel kaudselt kuulus kontserni Merck Generics Holding GmbH [...] kaudu 100protsendiliselt tema tütarettevõtja Generics UK Limited (edaspidi „GUK“), kes on geneeriliste farmaatsiatoodete arendamise ja turustamisega tegelev äriühing Ühendkuningriigis.
- 4 [...] Komisjon luges Merck'i ja GUK asjakohaste faktide asetleidmise hetkel konkurentsioiguse tähenduses üheks ettevõtjaks (edaspidi „Merck (GUK)“).
- 5 Arrow Group A/S, alates 2003. aasta augustist uue ärinimega Arrow Group ApS (edaspidi vahet tegemata „Arrow Group“), on Taani õiguse alusel asutatud äriühing, kes on niisuguse äriühingute kontserni eesotsas, mis on esindatud paljudes liikmesriikides ja tegeleb alates 2001. aastast geneeriliste ravimite arendamise ja müügiga.
- 6 Arrow Generics Ltd on Ühendkuningriigi õiguse alusel asutatud äriühing, mis kõigepealt oli Arrow Groupi 100protsendiline ning alates 2002. aasta veebruarist 76protsendiline tütarettevõtja.
- 7 Resolution Chemicals Ltd on Ühendkuningriigi õiguse alusel asutatud äriühing, mis on spetsialiseerunud geneeriliste ravimite jaoks toimeainete (edaspidi „ravimi toimeaine“) tootmisele. Kuni 2009. aasta septembrini kontrollis teda Arrow Group.
- 8 Arrow Group'i, Arrow Generics Ltd ja Resolution Chemicals Ltd luges komisjon asjaomaste faktide asetleidmise ajal üheks ettevõtjaks (edaspidi „Arrow“).

- 9 Alpharma Inc. oli Ameerika õiguse alusel asutatud äriühing, mis eelkõige geneeriliste ravimite puhul tegutses ülemaailmsel tasandil farmaatsiasektoris. Kuni 2008. aastani kontrollis teda Norra õiguse alusel asutatud äriühing A.L. Industrier AS. Seejärel ostis viimase Ühendkuningriigi farmaatsiaettevõtja, mille omakorda ostis Ühendriikide farmaatsiaettevõtja. Nende ümberkorraldamiste käigus kujundati Alpharma Inc. kõigepealt 2010. aasta aprillis ümber Alpharma, LLC-ks ning seejärel 15. aprillil 2013 Zoetis Products LLC-ks.
- 10 Alpharma ApS oli Taani õiguse alusel asutatud äriühing, keda kaudselt kontrollis 100protsendiliselt Alpharma Inc. Talle kuulus [EMPs] palju tütarettevõtjaid. Pärast äriühingute ümberkujundamisi sai Alpharma ApS-ist 31. märtsil 2008 AXellia Pharmaceuticals ApS, kelle ärinimi muudeti 2010. aastal Xellia Pharmaceuticals ApS-ks [...].
- 11 Alpharma Inc., A.L. Industrier AS ja Alpharma ApS luges komisjon asjakohaste faktide asetleidmise ajal üheks ettevõtjaks (edaspidi „Alpharma“).
- 12 Ranbaxy Laboratories Ltd on India õiguse alusel asutatud äriühing, kes on spetsialiseerunud nii ravimite toimeainete kui ka geneeriliste ravimite arendamisele ja tootmisele.
- 13 Ranbaxy (UK) Ltd on Inglise õiguse alusel asutatud äriühing ning Ranbaxy Laboratories'i tütarettevõtjana tegeleb ta viimase toodete müügiga Ühendkuningriigis.
- 14 Ranbaxy Laboratories Ltd ja Ranbaxy (UK) Ltd luges komisjon asjakohaste faktide asetleidmise ajal üheks ettevõtjaks (edaspidi „Ranbaxy“).

II – Asjaomane toode ja seda puudutavad patendid

- 15 Käesolevas kohtuasjas kõne all olev toode on ravimi toimeainet tsitalopraam sisaldav depressiooniravim.
- 16 [H. Lundbeck] esitas 1977. aastal Taanis patenditaotluse ravimi toimeainele tsitalopraam ning selle toimeaine tootmiseks kasutatavale kahele alküülimis- ja tsüanaatimisprotsessile. Seda ravimi toimeainet ning neid kahte protsessi hõlmavad patendid (edaspidi „[Lundbecki] algsed patendid“) väljastati Taanis ja paljudes Lääne-Euroopa riikides ajavahemikus 1977–1985.
- 17 Mis puudutab [EMPd], siis [Lundbecki] algsetest patentidest ning olenevalt olukorrast täiendava kaitse tunnistustest, mis on ette nähtud nõukogu 18. juuni 1992. aasta määruses (EMP) nr 1768/92 ravimite täiendava kaitse tunnistuse kasutuselevõtu kohta (EÜT L 182, lk 1; ELT eriväljaanne 13/11, lk 200), tulenev kaitse aegus ajavahemikus 1994 (Saksamaa) kuni 2003 (Austria). Konkreetselt Ühendkuningriigi puhul aegusid [Lundbecki] algsed patendid 2002. aasta jaanuaris.
- 18 Aja jooksul arendas [H. Lundbeck] tsitalopraami tootmiseks välja muid tõhusamaid protsesse, mille jaoks ta taotles ja sageli ka sai patendid mitmes EMP riigis ning Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) patendikoostöölepingu alusel ja Euroopa Patendiametilt (EPA) (edaspidi „Lundbecki uued [protsessi hõlmavad] patendid“).

- 19 Konkreetset 1998. ja 1999. aastal esitas [H. Lundbeck] esiteks EPA-le kaks patenditaotlust, mis puudutasid tsitalopraami tootmist protsesside teel, milles kasutatakse vastavalt joodi ja amiidi. EPA väljastas [H. Lundbeckile] 19. septembril 2001 patendi protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse amiidi [...], ning 26. märtsil 2003 patendi protsessi kaitsmiseks, milles kasutatakse joodi [...].
- 20 Teiseks esitas [H. Lundbeck] 13. märtsil 2000 Taani ametivõimudele patenditaotluse tsitalopraami tootmise protsessi kohta, milles oli ette nähtud meetod kasutatavate soolade puhastamiseks kristalliseerumise teel. Analoogsed taotlused esitati teistele EMP riikidele ning WIPO-le ja EPA-le. [H. Lundbeck] sai patendi, mis kaitseb kristalliseerumist kasutavat protsessi (edaspidi „patent kristalliseerumisele“), paljudes liikmesriikides 2002. aasta esimeses pooles, Ühendkuningriigis nimelt 30. jaanuaril 2002. EPA andis patendi kristalliseerumisele 4. septembril 2002. Lisaks oli [H. Lundbeck] Madalmaades 6. novembril 2000 saanud juba seda protsessi puudutava kasuliku mudeli [...] ehk kuus aastat kehtiva patendi, mis anti eelneva tegeliku kontrollimiseta.
- 21 Kolmandaks esitas [H. Lundbeck] 12. märtsil 2001 [Suurbritannia ja Põhja-Iiri] Ühendkuningriigi ametivõimudele taotluse patendi saamiseks tsitalopraami tootmisprotsessile, milles oli ette nähtud meetod kasutatavate soolade puhastamiseks õhukeseks kihiks destilleerimise teel. Ühendkuningriigi ametivõimud andsid [H. Lundbeckile] kõnealust õhukeseks kihiks destilleerimise meetodit puudutava patendi 3. oktoobril 2001 (edaspidi „patent õhukeseks kihiks destilleerimisele“). Kõnealune patent siiski tühistati 23. juunil 2004, kuna see ei olnud [H. Lundbecki] teise patendiga võrreldes uudne. [H. Lundbeck] sai analoogse patendi Taanis 29. juunil 2002.
- 22 Lõpuks plaanis [H. Lundbeck] 2002. aasta lõpuks või 2003. aasta alguseks välja lasta uue depressiooniravimi Ciprex, mille toimeaine on estsitalopraam (või S-tsitalopraam). Uus ravim oli mõeldud samadele patsientidele kui need, keda raviti [H. Lundbecki] patenditud ravimiga Cipramil, mille toimeaine on tsitalopraam. Estsitalopraam kui toimeaine oli kaitstud patentidega, mis kehtisid vähemalt 2012. aastani.

III – Vaidlusalused lepingud

- 23 [H. Lundbeck] sõlmis 2002. aasta jooksul kuus tsitalopraami puudutavat lepingut (edaspidi „vaidlusalused lepingud“) nelja ettevõtjaga, kes tegelevad geneeriliste ravimite tootmise ja/või müügiga, nimelt Merck (GUK), Alpharma, Arrow ja Ranbaxy (edaspidi „geneeriliste ravimite tootjad“).

A – Lepingud Merck (GUK)-ga

- 24 [H. Lundbeck] sõlmis Merck (GUK)-ga kaks lepingut.
- 25 Esimene leping jõustus 24. jaanuaril 2002 esialgu kehtivusega üks aasta ning hõlmas vaid Ühendkuningriigi territooriumi (edaspidi „Ühendkuningriiki hõlmav GUK leping“). Lepingu allkirjastas [H. Lundbecki] Ühendkuningriigi tütarettevõtja, see tähendab Ühendkuningriigi õiguse alusel asutatud äriühing Lundbeck Ltd. Lepingut pikendati seejärel kuueks kuuks kuni 31. juulini 2003. Seejärel pärast Merck (GUK) kiiret turuletulekut ajavahemikus 1.–4. august leppisid pooled 6. augustil 2003 kokku lepingu teises pikendamises kestusega maksimaalselt kuni kuus kuud, mida aga võis kärpida juhul, kui [H. Lundbeck] ei ole kohtusse esitanud

hagisid teiste geneeriliste ravimite tootjate vastu, kes püüavad turule siseneda, või lahendini on jõudnud [H. Lundbecki] ja Lagap Pharmaceuticals Ltd kui teise geneeriliste ravimite tootja vaheline kohtuasi (edaspidi „kohtuasi Lagap“).

26 Lepingus leppisid pooled kokku eelkõige järgmist:

- esineb oht, et GUK kavandatav teatav tegevus seoses „Toodete“ turustamise, levitamise ja müügiga võib kujutada endast [H. Lundbecki] intellektuaalomandiõiguste rikkumist ning see võib anda aluse tema poolt nõuete esitamiseks (Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu punkt 2.1), sest kõnealuseid „Tooteid“ määratletakse Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu punktis 1.1 kui „tsitalopraami tooteid, mille GUK arendab välja toorainena, pakendamata või tablettidena, nagu on kindlaks määratud lisas, ning toodab kooskõlas toodete spetsifikatsioonile, mille GUK esitab lepingu allkirjastamise päeval ja mis on toodud lisas 2“;
- arvestades pooltevahelist kokkulepet, maksab [H. Lundbeck] 31. jaanuariks 2002 GUK-le 2 miljoni Inglise naela (GBP) suuruse summa „Toodete“ tarnimise eest lepingus ette nähtud mahtudes (Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu punkt 2.2);
- lisaks kohustub GUK 2. aprilliks 2002 tehtava 1 miljoni naela suuruse täiendava makse eest tarnima lisas määratletud „Tooted“ (Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu punkt 2.3);
- Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu punktide 2.2 ja 2.3 alusel tehtavad maksed ja GUK tarnitavad tooted kujutavad endast mis tahes selliste nõuete täielikku ja lõplikku rahuldamist, mis [H. Lundbeckil] võivad olla GUK suhtes tema intellektuaalomandiõiguste rikkumise tõttu seoses GUK tarnitud „Toodetega“ kuni nimetatud kuupäevani (Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu punkt 2.4);
- [H. Lundbeck] kohustub müüma oma „Lõpptooteid“ GUK-le ning GUK kohustub eranditult [H. Lundbeckilt] ostma neid „Lõpptooteid“ lepingu kehtivuse ajal lepingu tingimustel, selleks GUK ja temaga seotud ettevõtjad Ühendkuningriigis neid tooteid edasi müüksid (Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu punkt 3.2), kusjuures „Lõpptooted“ on lepingu punktis 1.1 määratletud kui „tsitalopraami sisaldavad tooted valmispakendi kujul, mille [H. Lundbeck] tarnib GUK-le kooskõlas käesoleva lepinguga“;
- [H. Lundbeck] kohustub tasuma GUK-le 5 miljoni naela suuruse summa (või väiksema summa, mis arvutatakse proportsionaalselt esitatud tellimustega) tagatud puhaskasumina tingimusel, et GUK tellib temalt „Lõpptoodete“ kokkulepitud mahu lepingu kehtivuse jooksul (Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu punkt 6.2).

27 Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu esimese pikendamise käigus lepitati muu hulgas kokku, et GUK poolt lepingu punkti 6.2 täitmise eest tasutakse igakuiselt 400 000 naela suurune summa, ning muudeti määratlust „puhaskasum“.

28 Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu teise pikendamise käigus lepitati muu hulgas kokku, et GUK poolt selle lepingu punkti 6.2 täitmise eest tasutakse igakuiselt 750 000 naela suurune summa.

- 29 Ühendkuningriiki hõlmav GUK leping lõppes 1. novembril 2003 pärast kompromissi saavutamist kohtuasjas Lagap. Kokku kandis [H. Lundbeck] kogu lepingu kehtivusaja jooksul Merck (GUK)-le üle 19,4 miljoni euro suuruse summa.
- 30 Teine leping sõlmiti [H. Lundbecki] ja GUK vahel 22. oktoobril 2002, mis hõlmas EMPd, välja arvatud Ühendkuningriik (edaspidi „EMPd hõlmav GUK leping“). Kõnealuse lepinguga oli ette nähtud 12 miljoni euro suuruse summa tasumine, mille eest kohustus GUK mitte müüma ega tarnima tsitalopraami sisaldavaid farmaatsiatooteid kogu EMP territooriumil (välja arvatud Ühendkuningriik) ning tegema kõik tarvilikud pingutused, selleks et Natco Pharma Ltd [...], kes toodab ravimi toimeainet tsitalopraam, mida Merck (GUK) kasutab geneerilise tsitalopraami oma versiooni [...] turustamiseks, lõpetaks tsitalopraami või seda sisaldavate toodete turustamise EMPs lepingu kehtivuse ajal (EMPd hõlmava GUK lepingu punktid 1.1 ja 1.2). [H. Lundbeck] kohustus GUK vastu mitte kohtusse pöörduma tingimusel, kui viimane järgib oma kohustusi kooskõlas EMPd hõlmava GUK lepingu punktiga 1.1 (EMPd hõlmava GUK lepingu punkt 1.3).
- 31 EMPd hõlmava GUK lepingu tähtaeg lõppes 22. oktoobril 2003. Kokku kandis [H. Lundbeck] selle lepingu alusel GUK-le üle 12 miljoni euro suuruse summa.

B – Lepingud Arrow'ga

- 32 [H. Lundbeck] sõlmis Arrow'ga kaks lepingut.
- 33 Neist esimene, mis puudutas Ühendkuningriigi territooriumi, sõlmiti 24. jaanuaril 2002 ühelt poolt [H. Lundbecki] ja teiselt poolt Arrow Generics'i ja Resolution Chemicalsi (edaspidi koos „Arrow UK“) vahel (edaspidi „Arrow' UK leping“).
- 34 Arrow' UK leping kehtis esialgu kuni 31. detsembrini 2002 või kuni kuupäevani – juhul kui see kuupäev on varasem –, mil jõustub kohtulahend hagi suhtes, mille [H. Lundbeck] kavatses Ühendkuningriigi kohtutes esitada Arrow UK vastu oma patentidest tulenevate õiguste väidetava rikkumise suhtes (edaspidi „Arrow' vastu esitatud hagi“) (Arrow' UK lepingu punkt 4.1). Seejärel pikendati kõnealust kokkulepet kahel korral lisade allkirjastamisega. Esimene pikendamine hõlmas ajavahemikku 1. jaanuarist kuni 1. märtsini 2003 (Arrow' UK lepingu esimese lisa punkt 3.1), samas kui teise puhul oli ette nähtud, et kõnealune leping lõpeb 31. jaanuaril 2004 ehk 7 päeva pärast kohtuasja Lagap lõpetava kohtulahendi kuulutamist (Arrow' UK lepingu teise lisa punkt 4.1). Kuna nimetatud kohtuvaidluses tehti 13. oktoobril 2003 kompromiss, lõppes Arrow' UK leping 20. oktoobril 2003. Seega oli selle lepingu kogukestus 24. jaanuarist 2002 kuni 20. oktoobrini 2003 (edaspidi „Arrow' UK lepingu kestus“).
- 35 Arrow' UK lepingu sisu osas tuleb märkida, et:
- lepingu preambuli (edaspidi „Arrow UK preambul“) esimeses põhjenduses viidatakse nimelt asjaolule, et [H. Lundbeckile] kuuluvad patendid kristalliseerimisele ja õhukeseks kihiks destilleerimisele;
 - Arrow UK preambuli neljandas põhjenduses on täpsustatud, et „Arrow [UK] sai kolmandalt poolelt litsentsi niisuguse tsitalopraami importimiseks Ühendkuningriiki, mis ei ole toodetud [H. Lundbecki] poolt või [H. Lundbecki] loal (niinimetatud tsitalopraam, kusjuures vastav määratlus hõlmab igasuguse kahtluse vältimiseks üksnes sellist

tsitalopraami, mis on ette nähtud turustamiseks ja müügiks Ühendkuningriigis, ning jätab välja tsitalopraami, mis on mõeldud turustamiseks ja müügiks teistes riikides)“;

- Arrow UK preambuli kuuendas põhjenduses on märgitud, et [H. Lundbeck] viis niinimetatud tsitalopraami suhtes läbi laboratoorsed testid, mis andsid talle piisava aluse arvata, et niinimetatud tsitalopraam rikub eespool esimeses taandes nimetatud patentidest tulenevaid õigusi;
- Arrow UK preambuli seitsmendas põhjenduses kinnitatakse, et Arrow UK ei tunnista, et ta rikkus nendest patentidest tulenevaid õigusi, ega seda, et need patendid oleksid kehtivad, kuid möönab, et [H. Lundbeckil] on selline seisukoht, mida Arrow UK ei suuda ümberlukkamatute tõenditega kummutada;
- Arrow UK preambuli kaheksandas põhjenduses tuletatakse meelde, et [H. Lundbeck] ähvardas esitada esialgse ettekirjutuse taotluse ning et ta kavatses esitada hagi Arrow' vastu, et kaitsta patentidest tulenevaid õigusi;
- lepingu punktis 1.1 oli ette nähtud, et „Arrow [UK] on nii enda kui kõigi seotud ja seonduvate üksuste nimel võtnud kohustuse [Arrow' UK lepingu kestuse] jooksul Ühendkuningriigi territooriumil mitte toota, müüa, pakkuda müügiks, kasutada või pärast teist tarnekuupäeva importida või säilitada müügiks või muul eesmärgil 1) niinimetatud tsitalopraami või 2) muud tsitalopraami, mis [H. Lundbecki] arvates rikub tema [intellektuaal]omandiõigusi, ning selleks et võimaldada [H. Lundbeckil] tuvastada rikkumise olemasolu või selle puudumine, esitada talle [Arrow' UK lepingu kestuse] jooksul piisavalt valimeid analüüsimiseks vähemalt kuu enne mis tahes tootmist, importimist, müüki või müügiks pakkumist, mida Arrow [UK] ähvardab teha kuni lõpliku otsuseni, mida ei saa [Arrow' vastu esitatud rikkumishagi raames] vaidlustada“;
- lepingu punktist 1.2 ilmneb Arrow' UK nõusolek selle kohta, et Arrow' UK lepingu punktis 1.1 toodud temapoolsed kohustused tuuakse ära kohtumääruses, mille [H. Lundbeck] palub Ühendkuningriigi pädeval kohtul teha;
- lepingu punktis 2.1 oli meenutatud, et [H. Lundbeck] esitab Arrow' vastu patentidest tulenevate õiguste kaitseks hagi esimesel võimalusel ning igal juhul mitte hiljem kui 31. märtsil 2002;
- lepingu punktis 2.2 on märgitud, et arvestades Arrow' UK lepingu punktis 1.1 viidatud kohustusi ning asjaolu, et Arrow UK ei nõua *cross-undertaking in damages*'it (summa, mille Inglise õiguse kohaselt pidi [H. Lundbeck] deponeerima kohtus, kui ta Arrow' vastu esitatud rikkumishagi raames oli esitanud taotluse esialgse ettekirjutuse tegemiseks), kandis [H. Lundbeck] Arrow UK-le 5 miljonit naela neljas osas, kusjuures nimetatud summa suurenes Arrow' UK lepingu esimese lisa punkti 2.1 alusel veel 450 000 naela võrra ning lepingu teise lisa punktide 2.1 ja 3 alusel 1,350 miljoni naela võrra;
- lepingu punktis 2.3 on ette nähtud, et juhul kui Arrow' rikkumise hagi raames tehtud lõplikus otsuses tuvastatakse, et Arrow UK ei rikkunud [H. Lundbecki] intellektuaalomandiõigusi, kujutab lepingu punktis 2.2 toodud summa täielikku hüvitist, mida Arrow UK võiks [H. Lundbeckilt] saada kahju eest, mis ta kandis Arrow' UK lepingu punktist 1.1 tulenevate kohustuste tõttu;

- lepingu punktis 3.4 on toodud, et Arrow UK tarnib [H. Lundbeckile] niinimetatud tsitalopraami varud kahes etapis, millest esimene ligikaudu 3,975 miljoni tabletiga karbis peab aset leidma hiljemalt 6. veebruaril 2002 ning teine ligikaudu 1,1 miljoni lahtise tabletiga hiljemalt 15. veebruaril 2002.
- 36 Lisaks tuleb täpsustada, et 6. veebruaril 2002 sai [H. Lundbeck] Arrow' UK lepingu punktis 1.2 viidatud kohtumääruse [...].
- 37 Teine leping, mis puudutas Taani territooriumi, sõlmiti 3. juunil 2002 [H. Lundbecki] ja Arrow Groupi (edaspidi „Arrow' Taani leping“) vahel.
- 38 Arrow' Taani leping sõlmiti kehtivusega alates selle allkirjastamise kuupäevast 3. juunil 2002 kuni 1. aprillini 2003 või – juhul kui kestus oleks olnud lühem – kuni kuupäevani, mil jõustub kohtulahend Arrow' vastu esitatud hagi suhtes. Kuna sellist lahendit ei tehtud, kehtis leping 3. juunist 2002 kuni 1. aprillini 2003 [...].
- 39 Arrow' Taani lepingu sisu osas tuleb märkida, et:
- preambuli esimene, kolmas ja viies kuni üheksas põhjendus vastavad sisuliselt Arrow' UK lepingu preambuli esimesele, neljandale ja kuuendale kuni kaheksandale põhjendusele, kusjuures Arrow' Taani lepingu preambuli üheksandas põhjenduses viidatakse [Arrow UK lepingu punktis 1.2 nimetatud] kohtumäärusele;
 - lepingu punktis 1.1 on ette nähtud, et „Arrow [Group] nõustub tühistama ja peatama tsitalopraami sisaldavate toodete mis tahes importimise, valmistamise, tootmise, müügi või muu turustamise, mis [H. Lundbecki] hinnangul rikub tema intellektuaalomandiõigusi [Taani] territooriumil [Arrow' Taani lepingu] kehtivuse ajal“;
 - lepingu punktis 2.1 on märgitud, et hüvitisena Arrow Groupi võetud kohustuste eest tasub [H. Lundbeck] viimasele 500 000 Ühendriikide dollari (USD) suuruse summa;
 - lepingu punktis 2.2 on märgitud, et juhul kui Arrow' vastu esitatud hagi raames tehtud lõplikus otsuses tuvastatakse, et Arrow Group ei rikkunud [H. Lundbecki] intellektuaalomandiõigusi, kujutab lepingu punktis 2.1 toodud summa täielikku hüvitist, mida Arrow Group võiks [H. Lundbeckilt] saada kahju eest, mis ta kandis Arrow' Taani lepingu punktist 1.1 tulenevate kohustuste tõttu;
 - lepingu punktis 3.1 on lisatud, et [H. Lundbeck] ostab hinnaga 147 000 dollarit Arrow Groupi tsitalopraami varud, mis koosnevad ligikaudu 1 miljonist tabletist.

C – Leping Alpharmaga

- 40 [H. Lundbeck] sõlmis Alpharmaga 22. veebruaril 2002 lepingu (edaspidi „Alpharma leping“) perioodiks alates sellest kuupäevast kuni 30. juunini 2003 [...].
- 41 Enne kõnealuse lepingu sõlmimist oli Alpharma 2002. aasta jaanuaris ostanud Alfred E. Tiefenbacher GmbH & Co. [...] niisuguse geneerilise tsitalopraami tablettide varud, mis oli välja arendatud ravimi toimeainest tsitalopraam, mida India äriühing Cipla tootab tema protsesside abil ([...], ning Alpharma tellis temalt tablette juurde.

42 Alpharma lepingu preambuli kohta tuleb eelkõige märkida, et:

- esimeses põhjenduses on märgitud, et „[H. Lundbeck] on niisuguste intellektuaalomandiõiguste omanik, mis hõlmavad eelkõige patente ravimi toimeaine „Citalopram“ (lepingu kogu tekstis läbivalt kirjutatud suure algustähega) tootmiseks, mille hulka kuuluvad patendid, mis on toodud lepingu A lisas “ [...];
- teise põhjenduse kohaselt toodab ja müüb [H. Lundbeck] „Citaloprami“ sisaldavaid farmaatsiatooteid kõigis liikmesriikides ning Norras ja Šveitsis, kusjuures need riigid koos on määratletud kui „Territoorium“;
- kolmandas ja neljandas põhjenduses mainitakse asjaolu, et Alpharma tootis või ostis „Citaloprami“ sisaldavaid farmaatsiatooteid „Territooriumil“ ilma [H. Lundbecki] nõusolekuta;
- viiendas ja kuuendas põhjenduses tuuakse välja asjaolu, et [H. Lundbeck] viis Alpharma toodete suhtes läbi laboratoorsed testid, mille tulemused andsid viimasele piisava aluse arvata, et nende toodete tootmiseks kasutatud tootmismeetodid rikuvad tema intellektuaalomandiõigusi;
- seitsmendas põhjenduses on märgitud, et 31. jaanuaril 2002 esitas [H. Lundbeck] Ühendkuningriigi kohtule hagiavalduse (edaspidi „patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi Alpharma vastu“), selleks et esialgne ettekirjutus tehtaks „tsitalopraami sisaldavate toodete müümise suhtes Alpharma poolt, mis on vastuolus [H. Lundbecki] intellektuaalomandiõigustega“;
- kaheksandas põhjenduses on toodud, et Alpharma möönab, et [H. Lundbecki] järeldused on õiged, ning ta kohustub „selliseid tooteid“ turule mitte viima;
- üheksandas ja kümnendas põhjenduses on täpsustatud, et [H. Lundbeckil]:
 - „tuleb Alpharmale tasuda hüvitist, et oleks võimalik vältida patentide alast kohtuvaidlust“, mille tulemus ei pruugi täieliku kindlusega olla ette nähtav ning mis on kulukas ja aeganõudev;
 - „tuleb kohtuvaidluse lahendamiseks Alpharmalt osta tsitalopraami sisaldavate toodete kogu varud ning tasuda viimasele nende toodete eest hüvitis“.

43 Alpharma lepingu põhiosa kohta tuleb muu hulgas märkida, et:

- punktis 1.1 on ette nähtud, et Alpharma ja tema tütarettevõtjad „katkestavad ja lõpetavad tsitalopraami sisaldavate farmaatsiatoodete importimise, tootmise või müümise ning hoiduvad sellest territooriumil [asjaomase perioodi] jooksul“ ning [H. Lundbeck] loobub Alpharma vastu esitatud hagist;
- samas punktis on täpsustatud, et seda ei kohaldata estsitalopraami suhtes;

- punktis 1.2 on märgitud, et „[j]uhul kui rikutakse [punktis 1.1] kindlaks määratud kohustust või [H. Lundbecki] vastava taotluse korral nõustub Alpharma vabatahtlikult esialgse ettekirjutuse kohaldamisega mis tahes pädeva kohtu poolt „territooriumi“ mis tahes riigis“ ning et [H. Lundbecki] puhul võidakse ettekirjutus teha, ilma et ta deponeeriks tagatise;
- punktis 1.3 on täpsustatud, et hüvitisena selles lepingus ette nähtud kohustuste eest ning selleks et vältida kohtumenetluse kulusid ja kestust, maksab [H. Lundbeck] Alpharmale 12 miljoni dollari suuruse summa, millest 11 miljonit dollarit „Citaloprami“ sisaldavate Alpharma toodete eest, kusjuures summa tuleb tasuda kolmes 4 miljoni dollari suuruses osas vastavalt 31. märtsil 2002, 31. detsembril 2002 ja 30. juunil 2003;
- punktis 2.2 on ette nähtud, et hiljemalt 31. märtsiks 2002 tarnib Alpharma [H. Lundbeckile] kõik „Citaloprami“ sisaldavate toodete varud, mis on sel kuupäeval tema valduses, nimelt 9,4 miljonit tabletti, mis olid tema valduses Alpharma lepingu sõlmimise[ajal, ning tema tellitud 16 miljonit tabletti.

44 A lisa sisaldab nimekirja 28 taotluse kohta, mille [H. Lundbeck] esitas intellektuaalomandiõiguste saamiseks enne lepingu allkirjastamist, millest üheksa olid juba selleks kuupäevaks aegunud. Kõnealused intellektuaalomandiõigused puudutasid tsitalopraami ravimi toimeaine tootmiseks vajalikke protsesse, mida hõlmasid patendid kristalliseerimisele ja õhukeseks kihiks destilleerimisele.

45 Lisaks tuleb täpsustada, et 2. mail 2002 tegi Ühendkuningriigi kohus õiguslikult siduvaks muudetud kohtumääruse, milles oli ette nähtud, et patentidest tulenevate õiguste rikkumise hagi menetlus Alpharma vastu peatatakse, kuna [H. Lundbeck] ja teiste hulgas Alpharma on sõlminud lepingu, mille kohaselt viimane ja tema tüdrettevõtjad „tühistavad ja lõpetavad [liikmesriikides], Norras ja Šveitsis („asjasse puutuvad territooriumid“) niisuguste tsitalopraami sisaldavate farmaatsiatoodete importimise, tootmise või müümise ja loobuvad sellest, mis sisaldavad tsitalopraami, mida toodetakse protsesside abil, millele on viidatud [Ühendkuningriigi ametivõimude antud patentides kristalliseerimisele ja õhukeseks kihiks destilleerimisele] või mis tahes muud patendis, mis on antud või mida on taotletud „asjasse puutuvatel territooriumidel“ kuni 30. juunini 2002“ [...].

D – Leping Ranbaxyga

46 [H. Lundbeck] allkirjastas Ranbaxy Laboratories'iga 16. juunil 2002 lepingu (edaspidi „Ranbaxy leping“) kehtivusega 360 päeva. 19. veebruaril 2003 (edaspidi „Ranbaxy lisa“) allkirjastatud lisa alusel pikendati lepingut kuni 31. detsembrini 2003. Lepingu kogukestus on seega 16. juunist 2002 kuni 31. detsembrini 2003 [...].

47 Ranbaxy lepingu preambulis (edaspidi „Ranbaxy preambul“) on ette nähtud:

- Ranbaxy Laboratories taotles Indias kahte patenti tsitalopraami tootmise protsessile ning tootis tsitalopraami sisaldavaid ravimeid kavatsusega viia need turule eelkõige EMPs (Ranbaxy preambuli teine ja kolmas põhjendus ning Ranbaxy lepingu A lisa);
- [H. Lundbeck] viis kõnealuse tsitalopraami suhtes läbi laboratoorsed testid ja järeldas sellest, et kasutatud protsessid rikuvad [vaidlustatud kohtuotsuse punktis 19 mainitud] patenti amiidile ja patenti joodile, kusjuures viimast ei olnud veel antud (vt [vaidlustatud

kohtuotsuse] punkt 19 [...]), samas kui Ranbaxy Laboratories vaidleb selliste rikkumiste olemasolule vastu (Ranbaxy preambuli viies kuni kaheksas põhjendus);

- [H. Lundbeck] ja Ranbaxy Laboratories jõudsid kokkuleppele, et vältida patentide alast kohtuvaidlust, mis on kulukas ja aeganõudev ning mille tulemus ei pruugi täieliku kindlusega olla ette nähtav (preambuli üheksas põhjendus).

48 Ranbaxy lepingus on muu hulgas kokku lepitud:

- „[t]ingimusel, et [H. Lundbeck] järgib tingimusi ja sooritab makseid, mis on [käesolevas lepingus] ette nähtud, ei kasuta Ranbaxy Laboratories õigusi, mis põhinevad [käesoleva lepingu preambulis viidatud] [p]atenditaotlusel või mis tahes Ranbaxy Laboratories'i kasutataval tootmismeetodil, ning [eelkõige EMPs] tühistab ja lõpetab sellel põhinevate farmaatsiatoodete tootmise või müümise ja loobub sellest kõnealuse lepingu kehtivuse ajal“ (Ranbaxy lepingu punkt 1.1 ning Ranbaxy lisa punkt 1.0);
- „punktis 1.1 ette nähtud kohustuste rikkumise korral või [H. Lundbecki] vastaval taotlusel“ nõustuvad Ranbaxy Laboratories ja Ranbaxy (UK) alluma pädevate siseriiklike kohtute kohaldatavatele esialgse ettekirjutuse meetmetele, ilma et Lundbeck peaks deponeerima tagatise või võtma mõne muu kohustuse peale nende, mis tulenevad nimetatud lepingust (Ranbaxy lepingu punkt 1.2);
- lähtudes poolte vahel sõlmitud lepingust, tasub [H. Lundbeck] Ranbaxy Laboratories'ile 9,5 miljoni dollari suuruse summa osamaksetena asjasse puutuva perioodi jooksul (Ranbaxy lepingu punkt 1.3 ning Ranbaxy lisa punkt 2.0);
- [H. Lundbeck] müüb Ranbaxy Laboratories'ile või Ranbaxy (UK)-le tsitalopraami tablette 40% suuruse hinnaalandusega [tehasehinnast], selleks et viimased müüksid tablette Ühendkuningriigi turul (Ranbaxy lepingu punkt 1.3 ja B lisa);
- [H. Lundbeck] ja Ranbaxy Laboratories kohustuvad mitte esitama kohtusse vastastikku hagiid, mis põhinevad mis tahes patendil, millele on viidatud eespool lepingus kui sellises (Ranbaxy lepingu punkt 1.4).

IV – Komisjoni toimingud farmaatsiasektoris ja haldusmenetlus

- 49 Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST, Taani konkurentsi- ja tarbijakaitseamet) teavitas [komisjoni] 2003. aasta oktoobris [vaidlusaluste] lepingute olemasolust.
- 50 Kuna enamik lepingutest puudutas kogu EMPd või igal juhul muid liikmesriike peale Taani Kuningriigi, siis lepidi kokku, et komisjon analüüsib lepingute kooskõla konkurentsiõigusega ning KFST selle küsimusega enam ei tegele.
- 51 Ajavahemikus 2003–2006 viis komisjon [H. Lundbecki] ning teiste farmaatsiasektoris tegutsevate äriühingute suhtes läbi kontrollimise [...] määruse [nr 1/2003] artikli 20 lõike 4 tähenduses. Lisaks saatis komisjon [H. Lundbeckile] ja ühele teisele äriühingule teabenõude selle määruse artikli 18 lõike 2 tähenduses.

- 52 Komisjon võttis 15. jaanuaril 2008 vastu otsuse farmaatsiasektorit puudutava uurimise algatamise kohta kooskõlas määruse nr 1/2003 artikliga 17 (juhtum COMP/D2/39514). Otsuse ainsas artiklis on märgitud, et läbiviidav uurimine puudutab inimestervishoius kasutatavate uuenduslike ja geneeriliste ravimite turuleviimist.
- 53 Komisjon võttis 8. juulil 2009 vastu teatise, milles ta kokkuvõtvalt esitas oma aruande farmaatsiasektoris läbi viidud uurimise kohta. Teatis sisaldas tehnilise lisana tervikversiooni kõnealusest uurimisaruandest, mis oli komisjoni töödokumendi kujul kättesaadav üksnes inglise keeles.
- 54 Komisjon algatas 7. jaanuaril 2010 [H. Lundbecki] suhtes ametliku uurimismenetluse.
- 55 Komisjon saatis 2010. aastal ja 2011. aasta esimeses kvartalis teabenõuded [H. Lundbeckile] ja teistele äriühingutele, kes olid vaidlusaluste lepingute pooled.
- 56 Komisjon algatas 24. juulil 2012 menetluse vaidlusaluste lepingute poolteks olevate äriühingute suhtes ning saatis neile ja [H. Lundbeckile] teabenõuded.
- [...]
- 60 Komisjon tegi 19. juunil 2013 [vaidlusaluse] otsuse [...].

V – [Vaidlusalune] otsus

- 61 [Vaidlusaluses] otsuses tuvastas komisjon, et vaidlusalused lepingud on eesmärgi tõttu konkurentsi piiravad ELTL artikli 101 lõike 1 ja [Euroopa Majanduspiirkonna 2. mai 1992. aasta] lepingu [EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3] artikli 53 lõike 1 ([vaidlusaluse] otsuse artikli 1 lõige 1) tähenduses.
- 62 Merck (GUK) ja [H. Lundbecki] vahel sõlmitud kaks lepingut loeti üheks vältavaks rikkumiseks kestusega 24. jaanuarist 2002 kuni 1. novembrini 2003.
- 63 Nagu ilmneb [vaidlusaluse] otsuse põhjendustes 824 ja 874 toodud kokkuvõttest, tugines komisjon siinkohal eelkõige järgmistele elementidele:
- kõnealuste lepingute sõlmimise ajal olid [H. Lundbeck] ja Merck (GUK) Ühendkuningriigis ja EMPs vähemalt potentsiaalsed konkurendid ning Ühendkuningriigis enne teist UK lepingu pikendamist tegelikud konkurendid;
 - [H. Lundbeck] andis nende lepingute alusel Merck (GUK)-le üle olulise väärtusega vara;
 - kõnealune vara üleandmine oli seotud asjaoluga, et Merck (GUK) nõustus nendes lepingutes sisalduvate piirangutega turule sisenemisel, iseäranis asjaoluga, et Merck (GUK) kohustus mitte müüma [Natco Pharma toimeainet tsitalopraam] või mõnda muud geneerilist tsitalopraami Ühendkuningriigis ja EMPs nende lepingute vastava kehtivuse ajal;
 - kõnealune vara üleandmine vastas ligikaudu kasumile, mida Merck (GUK) lootis saada, kui ta oleks turule edukalt sisenenud;

- [H. Lundbeck] ei oleks protsessi hõlmavatele patentidele tuginedes saanud selliseid piiranguid saavutada, kuna nende lepingute alusel Merck (GUK)-l lasuvad kohustused ületasid protsessi hõlmavate patentide omanikele antud õigusi;
- kõnealustes lepingutes ei võtnud [H. Lundbeck] endale kohustust hoiduda esitamast Merck (GUK) vastu patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi, juhul kui viimane siseneb turule geneerilise tsitalopraamiga pärast lepingute kehtivusaja lõppemist.

64 Arrow' ja [H. Lundbecki] vahel sõlmitud kaks lepingut loeti üheks ja vältavaks rikkumiseks kestusega 24. jaanuarist 2002 kuni 20. oktoobrini 2003.

65 Nagu ilmneb [vaidlusaluse] otsuse põhjendustes 962 ja 1013 toodud kokkuvõttest vastavalt Arrow' UK lepingu ja Arrow' Taani lepingu kohta, tugines komisjon eelkõige järgmistele elementidele:

- kõnealuste lepingute sõlmimise ajal olid [H. Lundbeck] ja Arrow Ühendkuningriigis ja Taanis vähemalt potentsiaalsed konkurendid;
- [H. Lundbeck] andis nende lepingute alusel Arrow'le üle olulise väärtusega vara;
- kõnealune vara üleandmine oli seotud asjaoluga, et Arrow nõustus nendes lepingutes sisalduvate piirangutega Ühendkuningriigis ja Taanis tsitalopraami turule sisenemisel, iseäranis asjaoluga, et Arrow' kohustus nende lepingute vastava kehtivuse ajal mitte müüma geneerilist tsitalopraami, mida [H. Lundbeck] luges tema patentidest tulenevate õiguste rikkumiseks;
- kõnealune vara üleandmine vastas sisuliselt kasumile, mida Arrow' oleks võinud saada, kui ta oleks turule edukalt sisenenud;
- [H. Lundbeck] ei oleks oma uute patentide kohaldamise tõttu saanud selliseid piiranguid saavutada, kuna nende lepingute alusel Arrow'l lasuvad kohustused ületasid protsessi hõlmavate patentide omanikule antud õigusi;
- kõnealustes lepingutes ei võtnud [H. Lundbeck] endale kohustust hoiduda esitamast Arrow' vastu patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi, juhul kui viimane siseneb pärast ühe või teise lepingu kehtivusaja lõppemist geneerilise tsitalopraamiga Ühendkuningriigi turule või Taani turule.

66 Alharma lepingu osas – nagu see ilmneb [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 1087 toodud kokkuvõttest – tugines komisjon eelkõige järgmistele elementidele:

- kõnealuse lepingu sõlmimise ajal olid [H. Lundbeck] ja Alharma kontsern paljudes EMP riikides vähemalt potentsiaalsed konkurendid;
- [H. Lundbeck] andis selle lepingu alusel Alharma kontsernile üle olulise väärtusega vara;
- kõnealune vara üleandmine oli seotud asjaoluga, et Alharma kontsern nõustus selles lepingus sisalduvate piirangutega tema turule sisenemisel, iseäranis asjaoluga, et Alharma kontsern kohustus asjaomasel perioodil geneerilist tsitalopraami EMPs mitte müüma;

- kõnealune vara üleandmine vastas sisuliselt kasumile, mida Alpharma kontsern oleks võinud saada, kui ta oleks turule edukalt sisenenud;
- [H. Lundbeck] ei oleks selliseid piiranguid saanud saavutada nende patentide kohaldamise tõttu, mis olid antud kristalliseerimisele ja õhukeseks kihiks destilleerimisele, kuna selle lepingu alusel Alpharma kontsernil lasuvad kohustused ületasid protsessi hõlmavate patentide omanikule antud õigusi;
- kõnealuses lepingus ei võtnud [H. Lundbeck] endale kohustust hoiduda esitamast Alpharma kontserni vastu patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi, juhul kui viimane siseneb turule geneerilise tsitalopraamiga pärast lepingu kehtivusaja lõppemist.

67 Ranbaxy lepingu osas – nagu see ilmneb [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 1174 toodud kokkuvõttest – tugines komisjon eelkõige järgmistele elementidele:

- kõnealuse lepingu sõlmimise ajal olid [H. Lundbeck] ja Ranbaxy EMPs vähemalt potentsiaalsed konkurendid;
- [H. Lundbeck] andis selle lepingu alusel Ranbaxyle üle olulise väärtusega vara;
- kõnealune vara üleandmine oli seotud asjaoluga, et Ranbaxy nõustus selles lepingus sisalduvate piirangutega tema turule sisenemisel, iseäranis asjaoluga, et Ranbaxy kohustus asjaomasel perioodil oma tsitalopraami EMPs mitte tootma ega müüma ei oma tütarettevõtjate vahendusel ega kolmandate isikute kaudu;
- kõnealune vara üleandmine ületas märkimisväärselt kasumit, mida Ranbaxy oleks kuni käesoleva ajani tema poolt toodetava geneerilise tsitalopraami müügist võinud saada;
- [H. Lundbeck] ei oleks oma protsessi hõlmavate patentide kohaldamise tõttu saanud selliseid piiranguid saavutada, kuna selle lepingu alusel Ranbaxyl lasuvad kohustused ületasid protsessi hõlmavate patentide omanikule antud õigusi;
- kõnealuses lepingus ei võtnud [H. Lundbeck] endale kohustust hoiduda esitamast Ranbaxy vastu patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi, juhul kui viimane siseneb turule oma geneerilise tsitalopraamiga pärast vaidlusaluse lepingu kehtivusaja lõppemist.

68 Komisjon määras ka vaidlusaluste lepingute kõigile pooltele trahvid. Selleks kasutas ta [trahvide arvutamise meetodit käsitlevaid 2006. aasta suuniseid]. [H. Lundbecki] osas järgis komisjon [trahvide arvutamise meetodit käsitlevates 2006. aasta suunistes] kirjeldatud üldmeetodit, mis põhineb asjaomase toote müügist iga kartelliosalise saadud käibel ([vaidlusaluse] otsuse põhjendused 1316–1358). Seevastu vaidlusaluste lepingute teiste poolte, nimelt geneeriliste ravimite tootjate puhul kasutas komisjon suuniste punktis 37 ette nähtud võimalust juhtumi eripäradest tingituna loobuda nende poolte puhul kõnealusest meetodist ([vaidlusaluse] otsuse põhjendus 1359).

- 69 Nii leidis komisjon vaidlusaluste lepingute ülejäänud poolte osas peale [H. Lundbecki], et trahvi põhisumma kindlaksmääramiseks ja trahvi piisavalt hoiatava mõju tagamiseks tuleb arvesse võtta nende summade suurust, mille [H. Lundbeck] neile nende lepingute alusel üle kandis, eristamata seejuures rikkumisi nende laadi või geograafilise ulatuse poolest, mis on tegurid, mida [vaidlusaluses] otsuses käsitleti üksnes ammendavuse huvides ([vaidlusaluse] otsuse põhjendus 1361).
- 70 [H. Lundbecki] suhtes kohaldas komisjon seevastu [trahvide arvutamise meetodit käsitlevates 2006. aasta suunistes] kirjeldatud üldmeetodit, tuginedes müügiväärtusele asjaomasel turul. Kuna tsitalopraami müük vaidlusaluste lepingute kestuse ajal vähenes [H. Lundbeckil] märkimisväärselt ning müük ei hõlmanud tervet aruandeaastat, arvutas komisjon keskmise aastase müügiväärtuse. Selleks arvutas komisjon kõigepealt [H. Lundbecki] tsitalopraami igakuise keskmise müügiväärtuse kõigi vaidlusaluste lepingute kestuse ajal ning pärast seda korrutas ta selle väärtuse kaheteistkümnega ([vaidlusaluse] otsus[e] põhjendus 1326 ning joonealune märkus nr 2215).
- 71 Lisaks määras komisjon [H. Lundbeckile] neli eraldi trahvi, arvestades et kuut vaidlusalust lepingut loeti nelja erineva rikkumise aluseks, sest kaks lepingut [H. Lundbecki] ja Merck (GUK) vahel kujutasid endast ühte ja vältavat rikkumist, nagu ka kaks lepingut [H. Lundbecki] ja Arrow' vahel. Selleks et trahv ei muutuks ebaproportsionaalseks, kohaldas komisjon juhtumi asjaoludest tulenevalt siiski trahvi vähendavat parandustegurit, mis põhines meetodil, mis kajastab erinevate rikkumiste vahel geograafilisi ja ajalisi kattumisi ([vaidlusaluse] otsuse põhjendus 1329). Nimetatud meetodi abil vähendati trahvi 15% võrra iga sellise rikkumise puhul, kus tuvastati kattumised ([vaidlusaluse] otsuse joonealune märkus nr 2218).
- 72 Lähtudes tuvastatud rikkumiste raskusest, kusjuures need rikkumised kvalifitseeris komisjon „rasketeks“, sest [vaidlusalused lepingud] hõlmasid turult väljatõrjumist, [H. Lundbecki] suurt turuosa kõnealuste rikkumistega seotud toodete puhul, vaidlusaluste lepingute väga laia geograafilist ulatust ja asjaolu, et kõik need lepingud viidi ellu, leidis komisjon, et osakaal kohaldatavast müügiväärtusest tuleb määrata 11%-le rikkumiste puhul, mille geograafiliseks ulatuseks oli kogu EMP, ning 10%-le muude rikkumiste puhul ([vaidlusaluse] otsuse põhjendused 1331 ja 1332).
- 73 Komisjon kohaldas nimetatud summale kordajat, selleks et arvesse võtta rikkumiste kestust ([vaidlusaluse] otsuse põhjendused 1334–1337), ning [trahvide arvutamise meetodit käsitlevate 2006. aasta suuniste] punkti 25 alusel 10% suurust täiendavat summat esimesele toimepandud rikkumisele, nimelt rikkumisele, mis puudutas Arrow'ga sõlmitud lepinguid, eesmärgiga tagada [H. Lundbeckile ja Lundbeck Ltd-le] määratud trahvide piisavalt hoiatav mõju ([vaidlusaluse] otsuse põhjendus 1340).
- 74 Uurimise kogukestuse alusel vähendas aga komisjon [vaidlusaluse] otsuse kõigile adressaatidele määratud trahve 10% võrra ([vaidlusaluse] otsuse põhjendused 1349 ja 1380).
- 75 Nende kaalutluste tõttu ja võttes arvesse asjaolu, et Ühendkuningriiki hõlmava GUK lepingu kirjutas alla Lundbeck Ltd, määras komisjon [H. Lundbeckile] kogutrahvi summas 93 766 000 eurot, millest 5 306 000 eurot solidaarselt Lundbeck Ltd-ga ning mis jaguneb järgmiselt ([vaidlusaluse] otsuse põhjendused 1238, 1358 ja artikkel 2):

- 19 893 000 eurot Merck (GUK)-ga sõlmitud lepingute eest, millest 5 306 000 eurot solidaarselt Lundbeck Ltd-ga;
- 12 951 000 eurot Arrow'ga sõlmitud lepingute eest;
- 31 968 000 eurot Alpharmaga sõlmitud lepingu eest;
- 28 954 000 eurot Ranbaxyga sõlmitud lepingu eest.“

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 7 H. Lundbeck ja Lundbeck Ltd (edaspidi koos „Lundbeck“) esitasid hagi, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 30. augustil 2013 ja milles nad palusid vaidlusalune otsus osaliselt tühistada ja vähendada neile komisjoni määratud trahve.
- 8 Hagi põhjendamiseks esitas Lundbeck kümme väidet, millest on käesolevas apellatsioonkaebuses vaidlustatud ainult esimese kuni kuuenda, üheksanda ja kümnenda tagasilükkamine. Esimeses väites vaidles Lundbeck vastu vaidlusaluses otsuses esitatud kinnitusele, mille kohaselt olid geneeriliste ravimite tootjad ja Lundbeck vaidlusaluste lepingute sõlmimise ajal vähemalt potentsiaalsed konkurendid. Teise kuni kuuenda väite kohaselt oli sisuliselt rikutud ELTL artikli 101 lõiget 1, kuna komisjon kvalifitseeris vaidlusalused lepingud „eesmärgil põhinevateks konkurentsipiiranguteks“. Üheksandas ja kümnendas väites vaidles Lundbeck teise võimalusena vastu talle trahvide määramisele ja kolmanda võimalusena nende trahvide arvutamisele.
- 9 Üldkohus jättis hagi vaidlustatud kohtuotsusega tervikuna rahuldamata.

Menetlus Euroopa Kohtus

- 10 Hageja esitas käesoleva apellatsioonkaebuse, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 18. novembril 2016.
- 11 Lundbeck esitas Euroopa Kohtu kantseleile 24. novembril 2016 taotluse käsitleda esimeses kohtuastmes menetluse astunud European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA) suhtes konfidentsiaalsena vaidlusaluse otsuse konfidentsiaalset versiooni, nii nagu Üldkohus käsitles seda otsust kohtuasjas T-472/13 (Lundbeck vs. komisjon). Euroopa Kohtu president rahuldab selle taotluse 13. detsembri 2016. aasta kohtumäärusega Lundbeck vs. komisjon (C-591/16 P, ei avaldata, EU:C:2016:967). EFPIAle tehti seetõttu kättesaadavaks ainult vaidlusaluse otsuse mittekonfidentsiaalne versioon.
- 12 Ühendkuningriik esitas 10. märtsil 2017 Üldkohtu kantseleile avalduse käesolevas asjas menetlusse astumiseks komisjoni nõuete toetuseks. Euroopa Kohtu president rahuldab selle avalduse 5. juuli 2017. aasta kohtumäärusega Lundbeck vs. komisjon (C-591/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:532). Euroopa Kohtu president käsitles Lundbecki taotluse alusel selle liikmesriigi suhtes vaidlusaluse otsuse konfidentsiaalset versiooni konfidentsiaalsena ning talle tehti kättesaadavaks ainult otsuse mittekonfidentsiaalne versioon.
- 13 Lundbecki 17. märtsi 2017. aasta taotluse alusel lubas Euroopa Kohtu president tal esitada repliigi.

- 14 Euroopa Kohtu kantseleile 16. mail 2017 esitatud dokumendis palus komisjon pikendada vasturepliigi esitamise tähtaega. Euroopa Kohtu president rahuldab selle taotluse 17. mai 2017. aasta otsusega.
- 15 Euroopa Kohtu kantseleile 24. juulil 2017 esitatud dokumendis palus Ühendkuningriik pikendada menetlusse astuja seisukohtade esitamise tähtaega. Euroopa Kohtu president rahuldab selle taotluse 26. juuli 2017. aasta otsusega.
- 16 Euroopa Kohtu kantseleile 28. juulil 2017 esitatud dokumentides palus Ühendkuningriik luba astuda menetlusse komisjoni nõuete toetuseks ka käesoleva kohtuotsuse punktis 5 mainitud kohtuasjades C-586/16 P (Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) vs. komisjon), C-588/16 P (Generics (UK) vs. komisjon), C-601/16 P (Arrow Group ja Arrow Generics vs. komisjon), C-611/16 P (Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma vs. komisjon) ning C-614/16 P (Merck vs. komisjon). 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) vs. komisjon (C-586/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:831), 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Generics (UK) vs. komisjon (C-588/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:829), 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Arrow Group ja Arrow Generics vs. komisjon (C-601/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:826), 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma vs. komisjon (C-611/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:825) ja 25. oktoobri 2017. aasta kohtumäärusega Merck vs. komisjon (C-614/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:828) andis Euroopa Kohtu president vastavad load. Võttes arvesse aga muu hulgas Euroopa Kohtu presidendi 5. juuli 2017. aasta kohtumäärust Lundbeck vs. komisjon (C-591/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:532), käsitles viimane kõikides nendes kohtuasjades selle liikmesriigi suhtes konfidentsiaalsena eelkõige vaidlusaluse otsuse konfidentsiaalset versiooni, millest tehti Ühendkuningriigile kättesaadavaks ainult mittekonfidentsiaalne versioon.
- 17 Käesoleva kohtuasja suuline osa lõpetati 13. novembril 2017 pärast seda, kui EFPIA ja komisjon olid esitanud oma vasturepliigi ning Lundbeck, EFPIA ja komisjon oma vastuse Ühendkuningriigi menetlusse astuja seisukohtadele.
- 18 Euroopa Kohtu 27. novembri 2018. aasta otsusega määrati käesolev kohtuasi neljandale kojale, kes teeb otsuse pärast kohtuistungit, mis on ühine käesolevale kohtuasjale ja kohtuasjadele C-586/16 P (Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) vs. komisjon), C-588/16 P (Generics (UK) vs. komisjon), C-601/16 P (Arrow Group ja Arrow Generics vs. komisjon), C-611/16 P (Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma vs. komisjon) ja C-614/16 P (Merck vs. komisjon), milles kohtujurist esitab oma ettepaneku.
- 19 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 61 lõike 2 alusel edastas Euroopa Kohus menetlusosalistele 29. novembril 2018 hulga kirjalikke küsimusi kohtuistungil suuliseks vastamiseks ning kohtuotsuse esialgse kava, milles kirjeldati täpselt selle kulgu. Menetlusosaliste märkuste saamise järel saadeti neile 22. jaanuaril 2019 kohtuistungi lõplik kava.
- 20 Käesoleva kohtuasjas ja käesoleva kohtuotsuse punktis 18 nimetatud kohtuasjade ühine kohtuistung toimus 24. jaanuaril 2019.
- 21 Kohtujurist esitas 6. veebruaril 2020 kodukorra artikli 62 alusel käesoleva kohtuasja menetluse pooltele küsimusele kirjalikult vastamiseks (edaspidi „6. veebruari 2020. aasta küsimus kirjalikuks vastamiseks“), milles ta palus neil võtta seisukoht 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsuse Generics (UK) jt (C-307/18, EU:C:2020:52) võimaliku mõju kohta väidetele, mis esitati käesolevas kohtuasjas Lundbecki ja geneeriliste ravimite tootjate vahelise potentsiaalse konkurentsi

olemasolu kohta, ning Lundbecki ja viimati nimetatute vahel sõlmitud lepingute kvalifitseerimisele „eesmärgil põhinevaks piiranguks“. Vastused sellele küsimusele saabusid Euroopa Kohtusse 6. märtsil 2020.

Poolte nõuded Euroopa Kohtus

- 22 Lundbeck palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus tervikuna või osaliselt;
 - tühistada vaidlusalune otsus teda puudutavas osas või teise võimalusena tühistada talle selle otsusega määratud trahvid või kolmanda võimalusena vähendada oluliselt nende trahvide suurust;
 - mõista komisjonilt välja Lundbecki apellatsioonimenetluses ja Üldkohtu menetluses kantud kohtukulud ja muud kulud;
 - vajaduse korral suunata kohtuasi tagasi Üldkohtusse otsuse tegemiseks vastavalt Euroopa Kohtu otsusele ja
 - võtta kõik muud meetmed, mida Euroopa Kohus peab sobivaks.
- 23 Komisjon palub Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata ja
 - mõista kohtukulud välja Lundbeckilt.
- 24 EFPIA palub Euroopa Kohtul:
- rahuldada apellatsioonkaebus tervikuna või osaliselt;
 - vajaduse korral suunata kohtuasi tagasi Üldkohtusse otsuse tegemiseks vastavalt Euroopa Kohtu otsusele ja
 - mõista käesolevas apellatsioonimenetluses ja Üldkohtu menetluses tema kantud kohtukulud välja komisjonilt.
- 25 Ühendkuningriik palub Euroopa Kohtul apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Apellatsioonkaebus

- 26 Lundbeck esitab oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kuus väidet.
- 27 Esimeses väites heidab Lundbeck Üldkohtule ette, et viimane rikkus õigusnormi, kui ta nõustus komisjoni järeldusega, et vaidlusalused lepingud tuleb kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks“, isegi kui need kuuluvad Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalasse.

- 28 Teises väites heidab Lundbeck Üldkohtule ette, et viimane rikkus õigusnormi, kui ta jättis kohaldamata sobiva õigusliku kriteeriumi, et teha kindlaks, kas viis kuuest vaidlusalusest lepingust – st EMPd hõlmav GUK leping, Arrow' UK leping, Arrow' Taani leping, Alpharma leping ja Ranbaxy leping – sisaldasid piiranguid, mis väljusid tema uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalast, arvestades nende lepingute poolte ühise tahte kohta tõendi puudumist.
- 29 Kolmandas väites leiab Lundbeck, et isegi kui Üldkohtul oli õiguslik alus asuda seisukohale, et vähemalt viis kuuest vaidlusalusest lepingust jäid välja tema uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalast, järeldas ta siiski vääralt, et lepingud olid eesmärgilt konkurentsi piiravad.
- 30 Neljandas väites märgib Lundbeck, et Üldkohus rikkus õigusnormi, tegi tõendite hindamisel ilmse vea ning esitas vastuolulised põhjendused, kui ta nõustus komisjoni järeldusega, et Lundbeck ja geneeriliste ravimite tootjad olid tegelikud või potentsiaalsed konkurendid lepingute sõlmimise ajal, olenemata küsimusest, kas geneeriliste ravimite tootjate tooted rikkusid Lundbecki uutest protsessi hõlmavatest patentidest tulenevaid õigusi.
- 31 Viiendas väites heidab Lundbeck Üldkohtule ette seda, et ta jättis vääralt muutmata talle komisjoni määratud trahvid.
- 32 Kuuendas väites kinnitab Lundbeck teise võimalusena, et sellega, et Üldkohus nõustus talle komisjoni määratud trahvide arvutamise meetodiga, on rikutud õigusnormi ning seda on ebapiisavalt põhjendatud.
- 33 Kõigepealt tuleb analüüsida neljandat väidet, seejärel esimest kuni kolmandat väidet koos ning lõpuks teineteise järel viiendat ja kuuendat väidet.

Neljas väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

- 34 Tühistamishagi esimeses väites leidis Lundbeck, et komisjon rikkus erinevaid õigusnorme ja tegi palju hindamisvigu, kui ta asus seisukohale, et vaidlusalused lepingud sõlminud geneeriliste ravimite tootjad olid lepingute sõlmimise ajal vähemalt Lundbecki potentsiaalsed konkurendid.
- 35 Väide koosnes üheksast osast, mille Üldkohus kõik põhjendamatusse tõttu tagasi lükkas.
- 36 Kõigepealt lükkas Üldkohus esimese väite esimese kuni viienda osaga seoses tagasi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 117–133 ja punktides 157–167 Lundbecki argumendid, mille kohaselt esiteks kolmandate isikute intellektuaalomandiõigusi rikkuv geneeriliste ravimite väljalaskmine ei ole ELTL artikli 101 tähenduses potentsiaalse konkurentsi väljendus ning teiseks kehtiva patendi vaidlustamine ei kujuta endast tegelikku ja konkreetset võimalust turule siseneda.
- 37 Üldkohus märkis, et potentsiaalne konkurent Lundbecki ja geneeriliste ravimite tootjate vahel oli tõendatud, kuna viimastel olid tegelikud ja konkreetset võimalused ning ka võime turule tulla, arvestades erinevaid asjaolusid, mida komisjon arvesse võttis, ja Lundbecki otsust maksta tootjatele suuri summasid, et nad vaidlusaluste lepingute kehtivuse ajal turult eemal hoida.

- 38 Seejuures leidis Üldkohus vastavalt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 124 ja 195 muu hulgas, et komisjon ei teinud viga, kui ta leidis, et Lundbecki uued protsessi hõlmavad patendid ei kujutanud endast tingimata ületamatuid takistusi geneeriliste ravimite tootjate jaoks ning et igal geneeriliste ravimite tootjal oli tsitalopraami geneeriline versioon – või ta oleks võinud selle piisavalt lühikese aja jooksul saada –, mis põhines protsessidel, mille puhul ei olnud kindlaks tehtud, et need rikkusid Lundbecki mis tahes patenti vaidlusaluste lepingute sõlmimise ajal. Samuti leidis ta kohtuotsuse punktis 171, et potentsiaalne konkurents hõlmab muu hulgas geneeriliste ravimite tootjate tegevust, mille eesmärk on saada turule sisenemise ettevalmistamiseks vajalikud müügiloa.
- 39 Tõendite hindamisel võttis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 126 ja 254 muu hulgas arvesse asjaolu, et Lundbeck teadis, et patent kristallimisele osutus sisuliselt nõrgaks ning võidi kehtetuks tunnistada, välistades samas kohtuotsuse punktides 142 ja 147, et geneeriliste ravimite tootjate ja Lundbecki vahelise potentsiaalse konkurentsisuhte tuvastamise aluseks olid peamiselt subjektiivsed hinnangud.
- 40 Üldkohus nõustus kohtuotsuse punktides 134–148 arvesse võtma ka vaidlusalustest lepingutest hilisemaid tõendeid ning võttis kohtuotsuse punktis 254 arvesse tõendeid, mis kinnitasid, et teatavatel geneeriliste ravimite tootjatel ja Lundbeckil enesel olid kahtlused, kas patent kristallimisele oli kehtiv lepingute sõlmimise ajal. Seevastu vaidlustatud kohtuotsuse punktis 145 keeldus ta selleks, et hinnata Lundbecki ja geneeriliste ravimite tootjate vahelise potentsiaalse konkurentsi olemasolu lepingute sõlmimise ajal, pidamast määravaks muu hulgas asjaolu, et EPA kinnitas seda patenti kõigis selle asjakohastes aspektides 2009. aastal.
- 41 Seejärel hindas Üldkohus oma vastuses tühistamishagi esimese väite kuuendale kuni üheksandale osale iga vaidlusaluse lepingu puhul, kas komisjoni esitatud tõendid võimaldasid tegelikult tõendada potentsiaalse konkurentsi suhte esinemist iga geneeriliste ravimite tootja ja Lundbecki vahel, tõdedes vaidlustatud kohtuotsuse punktis 181 täpsemalt, et järeldus, millele komisjon oli jõudnud, rajanes tegurite kogumil, mis võttis arvesse iga geneeriliste ravimite tootja konkreetset olukorda vaidlusaluste lepingute sõlmimise ajal ning farmaatsiaspekti eripära.

Poolte argumendid

- 42 Neljandas väites, mis koosneb seitsmest osast, väidab Lundbeck, et Üldkohus rikkus õigusnormi ja tegi tõendite hindamisel ilmse vea ning rääkis iseendale vastu, kui ta nõustus komisjoni järeldusega, et Lundbeck ja geneeriliste ravimite tootjad olid vähemalt potentsiaalsed konkurendid.
- 43 Väite esimeses osas kinnitab Lundbeck, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui piirdus selle kontrollimisega, kas geneeriliste ravimite tootjad oleksid füüsiliselt saanud turule siseneda, võtmata arvesse õiguslike takistuste olemasolu, milleks on tema uued protsessi hõlmavad patendid, mis takistavad nende tootjate õiguspäraselt turule sisenemist, mida kinnitab tehnosiirde kokkuleppeid käsitlevate 2014. aasta suuniste punkt 29. Lundbeck, keda toetab EFPIA, väidab aga, et kui on olemas sellised ainuõigused nagu patendid, peab komisjon turul potentsiaalse konkurentsi olemasolu tuvastamiseks kontrollima, kas juhul, kui tema uuritavat kokkulepet ei oleks olnud, oleks ettevõtjal olnud tegelikud ja konkreetset võimalused õiguspäraselt sellele turule tulla ja pakkuda sellel turul tegutsevatele ettevõtjatele konkurentsi. Seega ei saanud Üldkohus tõendamiskoormist ebaõigesti jaotamata ja seega õigusnormi rikkumata asuda vaidlustatud kohtuotsuse punktis 195 seisukohale, et komisjonil ei olnud kohustust tõendada, et geneeriliste ravimite tootjate protsessid ei rikkunud Lundbecki uusi protsessi hõlmavaid patente.

Samuti ei saanud Üldkohus nende uute protsessi hõlmavate patentide kehtivuse eeldust kahjustamata ja seega õigusnormi rikkumata asuda vaidlustatud kohtuotsuse punktides 115–132 ja 149–167 seisukohale, et isegi kui geneeriliste ravimite tootjatel oli üksnes tsitalopraam, mis oli kaitstud Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentidega, olid nad siiski tema potentsiaalsed konkurendid, sest neil oli võimalik need patendid vaidlustada.

- 44 Neljanda väite teises osas kinnitab Lundbeck, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 145 esitatud Üldkohtu järeldus, et Lundbeckil enesel oli kahtlusi, kas patent kristallimisele oli kehtiv, põhineb „tõendite hindamisel tehtud ilmselgel veal“, kuna selle aluseks on ainult kaks 22. novembri 2002. aasta ja 29. septembri 2003. aasta dokumenti, mis on vaidlusalustest lepingutest hilisemad, see on vastuolus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 141 esitatud kinnitusega, mille kohaselt ei ole potentsiaalse konkurentsi olemasolu analüüsi seisukohast lepingute sõlmimisest hilisemad tõendid määravad. Lisaks pööras Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 254 tõendamiskoormise Lundbecki kahjuks ümber, kui ta nõudis, et ta esitaks tõendeid, mis võimaldaksid selgitada, kuidas oleks tema hinnang tõenäosuse kohta, et patent kristallimisele tunnistatakse kehtetuks, võinud enne lepingute sõlmimist olla teistsugune.
- 45 Neljanda väite kolmandas osas kinnitab Lundbeck, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta asus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 134–148 seisukohale, et vaidlusalustest lepingutest hilisemad tõendid, isegi kui need oleksid objektiivsed, ei saanud olla otsustavad Lundbecki ja iga geneeriliste ravimite tootja vahelise potentsiaalse konkurentsi olemasolu hindamisel.
- 46 Neljanda väite neljandas kuni seitsmendas osas kinnitab Lundbeck, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 225, 230, 255, 270, 286 ja 330, et Merck (GUK) oli vähemalt Lundbecki potentsiaalne konkurent Ühendkuningriigis ja teistes EMP riikides, et Arrow oli Lundbecki potentsiaalne konkurent Ühendkuningriigis ja Taanis ning viimaseks, et Alpha ja Ranbaxy olid Lundbecki potentsiaalsed konkurendid EMPs, eelkõige põhjusel, et nendel geneeriliste ravimite tootjatel ei olnud vaidlusaluste lepingute sõlmimise ajal müügiluba või samaväärset luba oma geneerilise ravimi turuleviimiseks asjaomaste riikide territooriumil. Arrow ja Alpha puhul on sellele õigusnormi rikkumisele lisaks tõendid jätud ilmselgelt arvesse võtmata.
- 47 Komisjon väidab, et neljas väide on vastuvõetamatu ja igal juhul põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

- 48 Sissejuhatuseks olgu märgitud, et vastavalt ELTL artikli 256 lõike 1 teisele lõigule ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesele lõigule saab edasi kaevata ainult õigusküsimustes. Üldkohtul on ainupädevus tuvastada ja hinnata asjasse puutuvaid faktilisi asjaolusid ning hinnata tõendeid. Välja arvatud juhul, kui fakte või tõendeid on moonutatud, ei ole faktide ja tõendite hindamine seega niisugune õigusküsimus, mis kuulub Euroopa Kohtu poolt apellatsiooni korras läbivaatamisele.
- 49 Tuleb aga märkida, et käesoleva väite teises osas esitatud Lundbecki argumentidega, mille kohaselt tegi Üldkohus ilmse hindamisvea, kui leidis, et Lundbeck kahtles oma uute protsessi hõlmavate patentide kehtivuses, ning sama väite neljandas kuni seitsmendas osas esitatud argumentidega, mille kohaselt jättis Üldkohus arvesse võtmata tõendid, et otsustada, et Merck (GUK) oli vähemalt Lundbecki potentsiaalne konkurent ning et Arrow, Alpha ja Ranbaxy olid

Lundbecki potentsiaalsed konkurendid asjaomastel territooriumidel, soovitakse vaidlustada faktiliste asjaolude tuvastamist või tõendite hindamist Üldkohtu poolt, ilma et Lundbeck väidaks ja veelgi vähem tõendaks, et Üldkohus on neid moonutanud.

- 50 Järelikult on need neljanda väite teises ning neljandas kuni seitsmendas osas esitatud argumendid vastuvõetamatud.
- 51 Ent vastupidi komisjoni väidetule on käesoleva väite muud osad ning teise ning neljanda kuni seitsmenda osa ülejäänud osa õigusküsimused, mis alluvad apellatsioonimenetluses Euroopa Kohtu kontrollile.
- 52 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et selleks, et ettevõtjate tegevus kuuluks ETL artikli 101 lõikes 1 ette nähtud põhimõttelise keelu alla, ei pea sellest mitte ainult ilmnema nendevaheline kokkumäng – st ettevõtjatevaheline kokkulepe, ettevõtjate ühenduse otsus või kooskõlastatud tegevus –, vaid kokkumäng peab ka ebasoodsalt ja tuntavalt mõjutama konkurentsi siseturu piires (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 31).
- 53 Viimati nimetatud nõue eeldab tootmis- või turustusahela samal tasemel tegutsevate ettevõtjate vahel sõlmitud horisontaalkoostöö kokkulepete puhul, et kõnealune kokkumäng toimub ettevõtjate vahel, kes on kui mitte hetkel, siis vähemalt potentsiaalselt konkurentsiolukorras (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 32).
- 54 Selleks et hinnata, kas ettevõtjal, kes turul ei ole, on potentsiaalne konkurentsisuhe ühe või mitme teise ettevõtjaga, kes sellel turul juba tegutsevad, tuleb kindlaks teha, kas on olemas tegelik ja konkreetne võimalus, et esimesena nimetatud ettevõtja siseneb kõnealusele turule ja konkureerib ühe või mitme juba turul tegutseva ettevõtjaga (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 55 Kui tegemist on selliste kokkulepetega nagu vaidlusalused lepingud, mille tagajärjel jääb mitu ettevõtjat ajutiselt turult välja, tuleb turu struktuuri ning selle toimimise suhtes valitsevat majanduslikku ja õiguslikku konteksti arvesse võttes kindlaks teha, kas nimetatud kokkulepete puudumise korral oleks esinenud tegelik ja konkreetne võimalus, et ettevõtjad sisenevad turule ja konkureerivad seal tegutsevate ettevõtjatega (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 37 ja 39).
- 56 Mis puudutab täpsemalt selliseid kokkuleppeid, mis on sõlmitud hiljaaegu üldkasutatavaks muutunud toimeainet sisaldava ravimi turu geneeriliste ravimite tootjatele avamise kontekstis, siis tuleb kindlaks teha, võttes nõuetekohaselt arvesse ravimisektorile omaseid regulatiivseid piiranguid ning intellektuaalomandi õigusi ja eelkõige originaalravimite tootjate patente, mis hõlmavad üldkasutatavaks muutunud toimeaine ühte või mitut valmistamisprotsessi (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 40 ja 41), kas geneeriliste ravimite tootjal on tõepoolest kindel kavatsus ja isiklik võime turule siseneda ning ega ta ei pörku ületamatute turule sisenemise tõketega (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 58).
- 57 Selleks tuleb esiteks hinnata, kas kokkuleppe sõlmimise kuupäevaks oli geneeriliste ravimite tootja teinud piisavaid ettevalmistusi, et tal oleks võimalik siseneda asjaomasele turule aja jooksul, mis võib avaldada konkurentsivõimet originaalravimite tootjale. Teiseks tuleb kontrollida, et sellise geneeriliste ravimite tootja turule sisenemine ei pörku ületamatute turule sisenemise tõketega (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52,

punktid 43 ja 45). Pealegi võivad geneeriliste ravimite tootja ja originaalravimite tootja vahelise potentsiaalse konkurentsi tuvastust kinnitada täiendavad asjaolud, nt kokkuleppe sõlmimine nende vahel, kui esimene asjaomasel turul veel ei tegutsenud (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 54–56).

- 58 Euroopa Kohus märkis täpsemalt ületamatute turutõkete olemasolu hindamise kohta, et ületamatuks tõkkeks ei saa iseenesest pidada üldkasutatavaks muutunud toimeaine valmistamisprotsessi kaitsva patendi olemasolu, hoolimata selle patendi kehtivuse eeldusest, kuna see eeldus ei anna ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamiseks mingit teavet selle patendi kehtivust puudutava võimaliku vaidluse tulemuse kohta (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 46–51).
- 59 Seega niisuguse patendi olemasolu ei takista iseenesest lugeda originaalravimi tootja „potentsiaalseks konkurendiks“ geneeriliste ravimite tootjat, kellel on tõesti kindel kavatsus ja isiklik võime siseneda turule ning kes oma toimingutega näitab üles valmidust selle patendi kehtivust vaidlustada ja kandma riski, et tema turu sisenemisel esitab patendiomanik tema vastu patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 46).
- 60 Lisaks on Euroopa Kohus samuti täpsustanud, et patendi tugevuse või selle analüüsimine, kui tõenäoliselt võidakse patendiomaniku ja geneeriliste ravimite tootja vaidluse tulemusel tuvastada, et patent on kehtiv ja patendist tulenevaid õigusi on rikutud, ei ole konkurentsiasutuse ülesanne (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 50).
- 61 Sellest järeldub, et vastupidi Lundbecki väidetule otsustas Üldkohus käesolevas asjas õigusnormi rikkumata ja eriti rikkumata tema uute protsessi hõlmavate patentide kehtivuse eeldust ja ELTL artiklis 101 silmas peetud tegevuse tõendamise koormise suhtes kehtivaid eeskirju, nagu nähtub sisuliselt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 117–132, 157–167 ja 195, et komisjoni ülesanne ei olnud positiivselt tõendada, et tsitalopraam, mida geneeriliste ravimite tootjad kavatsesid turustada, ei rikkunud Lundbecki uutest protsessi hõlmavatest patentidest tulenevaid õigusi, ning et asjaolu, et Lundbeckil olid sellised patendid, ei takistanud tuvastada viimase ja nende tootjate vahelise potentsiaalse konkurentsi olemasolu.
- 62 Nimelt, võttes vaidlustatud kohtuotsuse punktides 117, 119 ja 129 nõuetekohaselt arvesse nii patentide kui ka sellel turul valitsevate konkurentsuhete põhitunnuseid ning asjasse puutuvat olukorda, kus esiteks Lundbecki algsed patendid, mis hõlmavad ravimi toimeainet tsitalopraam ning kahte alküülimis- ja tsüanaatimisprotsessi, olid aegunud ja teiseks oli muid protsesse, mis võimaldasid toota geneerilist tsitalopraami ja mille puhul ei olnud tõendatud, et need rikkusid Lundbecki muudest patentidest tulenevaid õigusi, asus Üldkohus kohtuotsuse punktis 124 seisukohale, et komisjon ei teinud viga, kui ta leidis, et Lundbecki uued protsessi hõlmavad patendid ei kujutanud endast tingimata ületamatuid tõkkeid geneeriliste ravimite tootjatele, kes soovisid tsitalopraami turule siseneda ja olid selleks valmis ning kes olid vaidlusaluste lepingute sõlmimise ajaks juba selleks teinud märkimisväärsed investeeringuid.
- 63 Lisaks märkis Üldkohus sama kohtuotsuse punktis 159 õigesti, et potentsiaalse konkurentsi olemasolu tuvastamiseks ei ole tarvis – ilma tegeliku konkurentsi ja potentsiaalse konkurentsi igasugust vahetegemist eitamata – tõendada, et geneeriliste ravimite tootjad oleksid kindlasti turule sisenenud ning et turule sisenemine oleks tingimata olnud edukas, vaid üksnes seda, et neil olid selles suhtes tegelikud ja konkreetset võimalused.

- 64 Lisaks, tehnosiirde kokkuleppeid käsitlevad 2014. aasta suunised, täpsemalt nende punkt 29 ei sea kahtluse alla järeldust, mille kohaselt võis Üldkohus viga tegemata otsustada, et geneeriliste ravimite tootjad olid Lundbeckiga potentsiaalse konkurentsi olukorras. Nimelt, esiteks on see punkt kohaldatav ainult tehnosiirde kokkulepetele, millega vaidlusaluseid lepinguid ei saa samastada. Teiseks nähtub sellest punktist, et komisjon jätab üksnes „põhimõtteliselt“ konkurentsisuhte tuvastamata ettevõtjate vahel, kes on blokeeritud seisundis, mis on tekkinud tehnoloogiat hõlmavast ainuõigusest, ja sellest võivad kehtida erandid, millele viitab ka sama punkt, kus on silmas peetud olukordi, kus „pole selge, kas konkreetne tehnoloogiaõigus on kehtiv ja kas seda on rikutud“.
- 65 Seetõttu tuleb neljanda väite esimene osa põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.
- 66 Mis puudutab tõendeid, mida võidakse arvesse võtta vähemalt potentsiaalse konkurentsisuhte olemasolu kindlakstegemiseks Lundbecki ja geneeriliste ravimite tootjate vahel, siis käesoleva kohtuotsuse punktis 57 on juba meelde tuletatud, et selliste kokkulepete puhul nagu vaidlusalused lepingud tuleb potentsiaalse konkurentsi olemasolu originaalravimite tootja ja geneeriliste ravimite tootja vahel hinnata kuupäeval, mil sõlmitakse kompromissikokkulepe, millega lahendatakse nendevaheline protsessi hõlmavate patentide vaidlus (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 43), võttes arvesse asjaolu, et kokkulepe sõlmitakse ajal, mil igal kokkuleppe osalisel on ebakindlus originaalravimite tootja protsessi hõlmava patendi kehtivuse suhtes ja selle suhtes, kas geneeriline ravim, mille selle geneerilise ravimi tootja kavatses turule viia, rikub patendist tulenevaid õigusi (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 52).
- 67 Sellest tuleneb, et liidu õiguses kehtiva tõendite vaba hindamise põhimõtte kohaselt (27. aprilli 2017. aasta kohtuotsus FSL jt vs. komisjon, C-469/15 P, EU:C:2017:308, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika) võib arvesse võtta kõiki kokkuleppe sõlmimisest varasemaid, sellest ajast pärinevaid või isegi hilisemaid tõendeid, kui need selgitavad konkurentsisuhte olemasolu või puudumist asjaomaste ettevõtjate vahel kokkuleppe sõlmimise hetkel, nagu märgib Üldkohus sisuliselt vaidlustatud kohtuotsuse punktis 141.
- 68 Seevastu nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 90 ja 91, ei saa selliseid tõendeid kokkuleppe sõlmimisest hilisemate sündmuste kohta ja eriti tõendeid, mis puudutavad sellise vaidluse hilisemat tulemust, mille tõttu kokkuleppe sõlmiti, arvesse võtta selleks, et hinnata ja vajaduse korral *a posteriori* ümber lükata potentsiaalse konkurentsisuhte olemasolu kokkuleppe poolte vahel kokkuleppe sõlmimise ajal.
- 69 Nimelt ei saa sellised asjaolud, mis ei ole kokkuleppe sõlmimise kuupäeval pooltele teada, olla mõjutanud nende tegevust turul ja seega selgitada konkurentsisuhte olemasolu või puudumist ettevõtjate vahel kokkuleppe sõlmimise ajal.
- 70 Järelikult leidis Üldkohus õigusnormi rikkumata ja tõendamiskoormist ümber pöörata vaidlustatud kohtuotsuse punktides 141 ja 254, et arvesse võis võtta vaidlusalustest lepingutest hilisemaid tõendeid, käesoleval juhul dokumente, mis kajastasid seda, kuidas tajusid nende lepingute pooled Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide tugevust lepingute sõlmimise ajal, kuna need dokumendid võimaldasid kindlaks teha, milline oli nende lepingute poolte positsioon lepingute sõlmimise ajal.

- 71 Samuti ei rääkinud Üldkohus endale vastu, kui ta samal ajal sellega, kui ta võttis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 141 ja 254 aluseks need vaidlusalustest lepingutest hilisemad tõendid, keeldus ta kohtuotsuse punktides 136 ja 143–146 arvesse võtmast muid Lundbecki esitatud asjaolusid, mis on samuti nendest lepingutest hilisemad, st peamiselt nii EPA apellatsioonikoja kui ka Madalmaade patendiameti väljastatud kinnitust, et patent kristallimisele kehtis kõigis asjakohastes aspektides 2009. aastal, ning asjaolu, et Lundbecki kasuks kohaldati „esialgseid ettekirjutusi või muus vormis esialgset õiguskaitset“ enam kui 50% menetlustest, mis aastatel 2002 ja 2003 tema taotlusel algatati.
- 72 Nimelt, samas kui esimesed tõendid võivad aidata kindlaks teha, milline oli vaidlusaluste lepingute poolte positsioon lepingute sõlmimise ajal, nagu meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 70, ei saa teised tõendid, mis puudutavad lepingute sõlmimisest hilisemaid sündmusi ja järelikult ei olnud lepingute pooltele teada, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 145 ja 146 sisuliselt märkis, olla mõjutanud nende tegevust turul ning järelikult seega selgitada konkurentsisuhte olemasolu või puudumist ettevõtjate vahel lepingute sõlmimise ajal.
- 73 Veel heidab Lundbeck Üldkohtule ette seda, et ta järeldas potentsiaalse konkurentsi olemasolu tema ja geneeriliste ravimite tootjate vahel subjektiivsete tõendite alusel, mida võeti arvesse vaidlustatud kohtuotsuse punktides 126 ja 254.
- 74 Sellega seoses tuleb märkida, et kuigi potentsiaalse konkurentsi olemasolu samal tootmisahela tasemel tegutseva kahe ettevõtja vahel tuleb hinnata käesoleva kohtuotsuse punktis 57 meelde tuletatud objektiivsetest asjaoludest lähtuvalt, võivad seda siiski kinnitada täiendavad asjaolud (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 54), sh subjektiivsed asjaolud (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 42), kui need ei osutu tehtud hinnangu jaoks määravaks.
- 75 Sellest jäeldub, et ei ole välistatud, et potentsiaalse konkurentsisuhte olemasolu tuvastamiseks kahe või enama ettevõtja vahel võetakse arvesse subjektiivseid asjaolusid, kui seda suhet ei tuvastata ainult või peamiselt nende asjaolude alusel.
- 76 Eriti on see nii originaalravimite tootja taju puhul ohule, mida kujutab tema ärihuvidele asjaomane geneeriliste ravimite tootja, ning see taju on asjakohane, et hinnata potentsiaalse konkurentsi olemasolu, sest sellest sõltub originaalravimite tootja käitumine turul (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 42 ja 57).
- 77 Ent nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktide 142 ja 147, mille kohta ei ole väidetud ja veelgi vähem tõendatud, et nende punktide aluseks on faktiliste asjaolude või tõendite moonutamine, leidis Üldkohus lõpuks, et Lundbeck väidab ekslikult, et komisjon tugines vaidlusaluses otsuses „peaaegu ainult“ subjektiivsetele hinnangutele, et tuvastada potentsiaalse konkurentsi olemasolu tema ja geneeriliste ravimite tootjate vahel.
- 78 Samas punktis 142 on veel märgitud, et komisjon uuris üksikasjalikult iga asjaomase geneeriliste ravimite tootja tegelikke ja konkreetseid võimalusi turule siseneda, tuginedes objektiivsetele asjaoludele, näiteks eelkõige juba tehtud investeeringud, müügiloo saamiseks tehtud toimingud ja nende toimeaine tarnijatega sõlmitud tarnelepingud. Sama kohtuotsuse punktis 144 täpsustas Üldkohus samuti, et kõige tugevam tõend selle kohta seisneb asjaolus endas, et Lundbeck sõlmis lepinguid geneeriliste ravimite tootjatega, et viivitada nende turule sisenemist, nagu Euroopa Kohus on juba välja toonud 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsuses Generics (UK) jt (C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 79 Lisaks, vastupidi sellele, mida väidab Lundbeck käesoleva väite teises osas, ei pööranud Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 254 tõendamiskoormist Lundbecki kahjuks ümber. Vaidlustatud kohtuotsuse selles punktis Üldkohus sisuliselt üksnes tõdes, et Lundbeck ei olnud esitanud tõendeid, mis võimaldaksid seada kahtluse alla järeldused, mis tulenesid vaidlusaluses otsuses komisjoni esitatud tõenditest. Nimelt ilmneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, mis käsitleb vastutust konkurentsieeskirjade rikkumiste eest, et ühe poole esitatud faktilised asjaolud võivad kohustada teist poolt esitama selgituse või põhjenduse, ja kui seda ei tehta, võib järeldada, et tõendamiskohustus on täidetud (1. juuli 2010. aasta kohtuotsus Knauf Gips vs. komisjon, C-407/08 P, EU:C:2010:389, punkt 80, ja 18. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Toshiba vs. komisjon (C-623/15 P, ei avaldata, EU:C:2017:21, punkt 52).
- 80 Järelikult tuleb neljanda väite teine osa selle vastuvõetavas osas ja kolmas osa põhjendamatusesse tõttu tagasi lükata.
- 81 Viimaks, mis puudutab neljanda väite neljandat kuni seitsmendat osa, milles Lundbeck väidab, et Üldkohus leidis väärt, et ta oli vähemalt potentsiaalse konkurentsi olukorras Merck (GUK)-ga Ühendkuningriigis ja teistes EMP riikides, potentsiaalse konkurentsi olukorras Arrow'ga Ühendkuningriigis ja Taanis ning potentsiaalse konkurentsi olukorras Alpharma ja Ranbaxyga EMP-s, siis tuleb märkida, et need kinnitused on osaliselt vastuvõetamatud, nagu tõdetud käesoleva kohtuotsuse punktides 49 ja 50, kuna nende eesmärk on saavutada see, et Euroopa Kohus vaataks tervikuna või osaliselt läbi Üldkohtu hinnatud tõendid.
- 82 Osas, milles nendega ei taotleta seda eesmärki, korratakse nende Lundbecki kinnitustega esiteks metodoloogia kriitikat, mille kohta käesoleva väite esimese kuni kolmanda osa kohta tõdeti, et need on alusetud, ning teiseks on selle eesmärk heita Üldkohtule sisuliselt ette seda, et ta tuvastas potentsiaalse konkurentsi olemasolu või vähemalt potentsiaalse konkurentsi Lundbecki ja geneeriliste ravimite tootjate vahel, kuigi viimastel ei olnud vaidlusaluste lepingute sõlmimise ajal oma vastavate geneeriliste ravimite müügiluba.
- 83 Kuigi geneeriliste ravimite tootjal peab turule sisenemiseks ja järelikult selleks, et saaks tuvastada nendele geneerilistele ravimitele vastava tegeliku konkurentsi geneeriliste ravimite tootja ja originaalravimite tootja vahel, küll tingimata olema kehtiv müügiluba, ei välista siiski see, et geneeriliste ravimite tootjal ei ole originaalravimite tootjaga kokkuleppe sõlmimise ajal sellist müügiluba, nagu väidab Lundbeck, iseenesest mis tahes potentsiaalset konkurentsi nende kahe ravimitootja vahel.
- 84 Nimelt, nagu meenutatud sisulistelt käesoleva kohtuotsuse punktis 57, eeldab turule sisenemise ületamatute tõkete puudumise korral potentsiaalse konkurentsi olemasolu geneeriliste ravimite tootja ja originaalravimite tootja vahel ainult seda, et geneeriliste ravimite tootja on teinud piisavaid ettevalmistusi, et tal oleks võimalik siseneda asjaomasele turule aja jooksul, mis võib avaldada konkurentsipurvet originaalravimite tootjale, ilma et oleks vaja teada, kas need ettevalmistused tegelikult õigel ajal lõpule viiakse või on edukad, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 313 ja 314 õigesti märgib.
- 85 Selles mõttes on Euroopa Kohtul juba olnud võimalus märkida, et ravimisektoris võib potentsiaalne konkurent tekkida ammu enne originaalravimi toimeainet kaitsva patendi kehtivuse lõppemist, kuna geneeriliste ravimite tootjad soovivad olla valmis selle kehtivuse lõppemise hetkel turule sisenema (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 51).

- 86 Ent ettevalmistuste hulgas, mis võimaldavad kindlaks teha geneeriliste ravimite tootja kindla tahte ja isikliku võime siseneda üldkasutatavaks muutunud toimeainet sisaldava ravimi turule, on eelkõige ettevalmistused, mille eesmärk on saada müügiload või samaväärsed load, mis on vajalikud geneerilise ravimi turustamiseks, millega seoses Üldkohus tuvastas käesolevas asjas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 171–179, 230, 231, 246, 249, 269, 290 ja 312–326 nende tegelikkusele vastavuse iga geneeriliste ravimite tootja puhul ning tõdes, et need on piisavad, et avaldada Lundbeckile konkurentsivõimet (vt analoogia alusel 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 134).
- 87 Seega leidis Üldkohus õigusnormi rikkumata vaidlustatud kohtuotsuse punktis 171, et iga geneeriliste ravimite tootja toimingud asjaomastele ravimitele müügiloa saamiseks on asjakohased kaudsed tõendid, et teha kindlaks potentsiaalse konkurentsi olemasolu geneeriliste ravimite tootjate ja Lundbecki vahel.
- 88 Veel tuleb märkida, et Lundbecki ja iga geneeriliste ravimite tootja vaheline potentsiaalne konkurents tuvastati kokkulangevate kaudsete tõendite kogumi alusel (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 44) ning see väljendus selles, et Üldkohus ei võtnud arvesse mitte ainult iga tootja tegelikke ja konkreetseid võimalusi saada müügiload või samaväärsed load, vaid nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 181, ka tegurite kogumit, mis võtavad arvesse iga geneeriliste ravimite tootja konkreetset olukorda vaidlusaluste lepingute sõlmimise ajal, ning asjaolu, et Lundbeck sõlmis kokkulepped geneeriliste ravimite tootjatega, kes turul veel ei tegutsenud (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 55–57).
- 89 Selliselt toimides järeldas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuses samuti õigusnormi rikkumata, et Lundbeck oli vähemalt potentsiaalse konkurentsi olukorras Merck (GUK)-ga Ühendkuningriigis ja teistes EMP riikides, nagu nähtub ka tänasest kohtuotsusest kohtuasjas C-588/16 P, Generics (UK) vs. komisjon (punkt 36) ja tänasest kohtuotsusest kohtuasjas C-614/16 P, Merck vs. komisjon (punkt 45), potentsiaalse konkurentsi olukorras Arrow'ga Ühendkuningriigis ja Taanis, nagu nähtub ka tänasest kohtuotsusest kohtuasjas C-601/16 P, Arrow Group ja Arrow Generics vs. komisjon (punkt 48), ning potentsiaalse konkurentsi olukorras Alpharma ja Ranbaxyga EMPs, nagu nähtub ka tänasest kohtuotsusest kohtuasjas C-611/16 P, Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma vs. komisjon (punkt 59) ja tänasest kohtuotsusest kohtuasjas C-586/16 P, Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (UK) vs. komisjon (punkt 43).
- 90 Järelikult tuleb neljanda väite neljas kuni seitsmes osa vastuvõetavas osas tagasi lükata põhjendamatus tõttu.
- 91 Eeltoodust lähtudes tuleb neljas väide osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

Esimene kuni kolmas väide

- 92 Esimeses kuni kolmandas väites vaidleb Lundbeck vastu vaidlusaluste lepingute kvalifitseerimisele „eesmärgil põhinevaks piiranguks“. Seega tuleb neid analüüsida koos.

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

- 93 Tühistamishagi põhjendamiseks esitatud teises kuni neljandas väites, mille kohaselt on sisuliselt rikutud ELTL artikli 101 lõiget 1 ja millest on käesolevas apellatsioonkaebuses vaidlustatud ainult teise, kolmanda, neljanda ja kuuenda tagasilükkamine, väitis Lundbeck, et komisjon rikkus mitut õigusnormi ja tegi mitu hindamisviga, kui ta asus seisukohale, et vaidlusalused lepingud tuli vaidlusaluses otsuses kvalifitseerida „eesmärgil põhinevateks piiranguteks“.
- 94 Olles vaidlustatud kohtuotsuse punktides 338–344 meelde tuletanud „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimisele kohaldatavaid põhimõtteid ja kohtupraktikat, lükkas Üldkohus kõik need väited tagasi.
- 95 Selleks et lükata tagasi teine tühistamisväide, mille kohaselt on rikutud õigusnormi ja tehtud faktiviga ning puuduvad põhjendused seoses vaidlusalustes lepingutes väärtuste ülekandmise rolli hindamisega, märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 361–363 muu hulgas, et lepingute pooled olid eri meelel küsimuses, kas Lundbecki uued protsessi hõlmavad patentid olid piisavalt tugevad, et välistada geneerilise tsitalopraami turuletulek, mistõttu ei saa need patentid olla määravad selleks, et geneeriliste ravimite tootjad kohustuksid turule mitte sisenema.
- 96 Kohtuotsuse punktis 366 on samuti märgitud, et komisjon lähtus vaidlusaluses otsuses tõendite kogumist, mis kinnitavad, et peamiselt oli selleks geneeriliste ravimite tootjatele Lundbecki tehtavate vastupidiste maksete suurus, mis julgustas viimaseid nõustuma nende tegevust reguleerivate piirangutega, mitte aga Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide olemasolu või ka soov vältida võimaliku kohtuvaidlusega seotud kulusid.
- 97 Lisaks, pärast seda, kui Üldkohus oli välja toonud Lundbecki argumendid muu hulgas selle kohta, et hüvitis, mis võidakse geneeriliste ravimite tootjalt välja mõista, on tihti palju väiksem kahjust, mida originaalravimite tootja kannab õigusvastase turule sisenemise korral, leidis Üldkohus kohtuotsuse punktis 387, et nõustuda ei saa sellega, et ettevõtjad püüavad leevendada nende hinnangul üleliia ebasoodsate õigusnormide mõju kartellikokkulepete sõlmimisega, mille eesmärk on korrigeerida neid ebasoodsaid asjaolusid, tuues ettekäändeks, et need õigusnormid tekitavad ettevõtjaid kahjustava tasakaalustamatuse.
- 98 Lõpuks, kohtuotsuse punktides 398 ja 399 lükkas Üldkohus tagasi Lundbecki argumendi, mille kohaselt ei sisalda vaidlusalused lepingud tingimust, mis pärsiks geneeriliste ravimite tootjate tahet vaidlustada tema uute protsessi hõlmavate patentide kehtivust, mille tulemusel ei võtnud need lepingud neilt igasugust stiimulit siseneda turule. Selle kohta märkis ta esiteks, et vaidlusaluses otsuses on üksnes tuvastatud, et vaidlusalustes lepingutes kokku lepitud vastupidised maksed julgustasid või veensid geneeriliste ravimite tootjaid nõustuma nende kaubandusliku autonoomia piirangutega, millega nad ei oleks maksete puudumisel nõustunud, mitte ei ole tõdetud, et maksed võtsid neilt igasuguse stiimuli, ning teiseks, et igal juhul, isegi kui vaidlusalused lepingud ei sisaldanud vaidlustamise keelu tingimust, puudus geneeriliste ravimite tootjatel pärast vaidlusaluste lepingute sõlmimist igasugune huvi vaidlustada Lundbecki uusi protsessi hõlmavaid patente, kuna vastupidised maksed vastavad ligikaudu kasumile, mida nad lootsid turule sisenemisel saada, või kahjuhüvitisele, mis neile oleks makstud, kui nad oleksid kohtuasjas Lundbecki vastu olnud edukad.
- 99 Selleks et lükata tagasi kolmas tühistamisväide, mille kohaselt on konkurentsi piiravat eesmärki käsitlevate põhimõtete kohaldamisel rikutud õigusnormi, asus Üldkohus vastavalt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 435 ja 438 muu hulgas seisukohale, et vaidlusalused lepingud olid

võrreldavad turult väljatõrjumise kokkulepetega, mis kuuluvad kõige tõsisemate konkurentsipiirangute hulka, ega ole nõutav, et komisjon oleks sama liiki kokkuleppeid juba kritiseerinud, selleks et need saaks lugeda eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks. Mis puudutab argumenti, mille kohaselt on vaidlusaluses otsuses rikutud õigusnormi, kuna selles ei nõustuta, et käesolevas asjas välistab „vastupidine stsenaarium“ võimaluse tuvastada eesmärgil põhinev konkurentsipiirang, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 472 ja 473, et kuna tegemist on eesmärgil põhineva konkurentsipiiranguga, siis pidi komisjon üksnes tõendama, et vaidlusalused lepingud kahjustasid konkurentsi piisaval määral, arvestades nende lepingutingimuste sisu, nendega taotletavaid eesmärgi ning majanduslikku ja õiguslikku konteksti, kuhu need kuuluvad, ilma et siiski oleks tarvis analüüsida nende mõju, kuna hüpoteetilise „vastupidise stsenaariumi“ analüüsimine sarnaneb rohkem vaidlusaluste lepingute mõju analüüsimisega turule kui objektiivse analüüsimisega, kas need piisavalt kahjustasid konkurentsi.

- 100 Selleks et lükata tagasi neljas tühistamisväide, mille kohaselt on rikutud õigusnormi ja on jäetud esitamata põhjendused, kui tagasi lükati patendi kohaldamisala kriteerium kui peamine standard patendialaste kompromisskokkulepete hindamisel ETL artikli 101 lõike 1 raames, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 491 ja 495 muu hulgas, et Lundbecki argument, mille kohaselt patendiomaniku õiguste ajalisel, territoriaalsel ja esemelisel kohaldamisalal kuuluvad lepingulised piirangud ei riku konkurentsiõigust, kuna need piirangud on analoogsed nendega, mis on omased aluseks olevale patendile, oli problemaatiline esiteks seetõttu, et see viib oletuseni, et geneeriline ravim rikub originaalravimite tootja patendist tulenevaid õigusi ja võimaldab sel alusel seega välistada geneerilise ravimi, samas kui geneerilise ravimi rikkuv laad või selle puudumine on lahendamata küsimus, ning teiseks seetõttu, et see põhineb eeldusel, et iga patent, millele kompromisskokkuleppes viidatakse, loetakse selle kehtivuse vaidlustamisel kehtivaks, kuigi selleks puudub nii õiguslik alus kui ka alus praktikas, lisades samas, et asjaolu, et komisjon pidas teatavaid vaidlusalustes lepingutes sisalduvaid piiranguid potentsiaalselt Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalal asuvateks, tähendab vaid seda, et Lundbeck oleks võinud saada sarnased piirangud kohtuotsuste abil, mis on tehtud nende patentide rakendamiseks, kui tema hagiid pädevates liikmesriigi kohtutes on edukad. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 515 märkis Üldkohus samuti, et küsimus, kas vaidlusalustes lepingutes sisalduvad piirangud jäävad Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalast välja, loeti asjakohaseks, kuid mitte otsustavaks teguriks selle tuvastamisel, kas esineb eesmärgil põhinev piirang ETL artikli 101 lõike 1 tähenduses.
- 101 Selleks et lükata tagasi kuues tühistamisväide, mille kohaselt on faktiliste asjaolude hindamisel tehtud ilmne viga, kuna vaidlusaluses otsuses järeldatakse, et vaidlusalused lepingud sisaldasid piiranguid, mis ületasid Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentidega antud õiguste teostamisele omased piirangud, leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 539 ja 572 eelkõige, et isegi kui lepingud ei väljunud nende uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalast, kujutasid need lepingud siiski eesmärgil põhinevaid konkurentsipiiranguid ETL artikli 101 lõike 1 tähenduses, kuna need seisnesid kartellikokkulepetes, mille eesmärk oli lükata edasi geneeriliste ravimite tootjate turule sisenemine vastutasuna suurte vastupidiste maksete eest, ning mis muutsid ebakindluse sellise turule sisenemise suhtes kindluseks, et vaidlusaluste lepingute kehtivuse ajal turule ei siseneta.

Poolte argumendid

- 102 Esimeses väites, mis koosneb neljast osast ja mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 335, 491, 495, 515, 536, 539, 572 ja 801 vastu, heidab Lundbeck, keda toetab EFPIA, Üldkohtule ette, et ta rikkus õigusnormi, kiites vaidlusaluse otsuse heaks osas, milles järeldati, et vaidlusalused lepingud olid eesmärgil põhinevad konkurentsipiirangud, isegi kui need lepingutes kokku lepitud piirangud kuuluvad tema uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalasse.
- 103 Sisuliselt väidab Lundbeck esimesena, et kuna mõistet „eesmärgil põhinev piirang“ tuleb tõlgendada kitsalt, ei saa vaidlusaluseid lepinguid pidada oma olemuselt konkurentsi kahjustavateks, kuna need sisaldavad sarnaseid piiranguid, mille oleks patendiomanik võinud saavutada kohtulahendi teel, milles kohustatakse tema patente järgima. Samuti asus Üldkohus väärtalt seisukohale, et vaidlusaluste lepingute kvalifitseerimisel „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ olid määravad vastupidiste maksete olemasolu ja nende ebaseaduslikkus.
- 104 Teisena väidab Lundbeck, et Üldkohus ei hinnanud õigesti vaidlusaluste lepingute majanduslikku ja õiguslikku konteksti, mis võimaldab selgitada põhjuseid, miks ta tegi geneeriliste ravimite tootjatele asjaomased maksed. Sellega seoses märgib Lundbeck peamiselt, et patendivaidluse lahendamine kompromissiga kujutab endast õiguspärast ja tavapärast vaidluste ennetamise viisi, mis iseenesest konkurentsiprobleeme ei tekita, ja et patendiomaniku ja geneeriliste ravimite tootjate riskide asümmeetria, mille tõttu esimesel ei ole võimalik saada geneeriliste ravimite turule ebaseadusliku sisenemisega seotud kahju täielikku hüvitamist, põhjendab kompromisse isegi siis, kui asjaomased patendid on objektiivselt tugevad ja nendest tulenevaid õigusi on rikutud.
- 105 Kolmandana leiab Lundbeck, et Üldkohus rikkus õigusnormi, keeldudes vaidlustatud kohtuotsuse punktides 466–477 kohustamast komisjoni analüüsima „vastupidist stsenaariumi“, kuna selline analüüs on asjaolu, mida on vaja arvesse võtta mis tahes konkurentsianalüüsi raames, isegi kui kokkulepet peetakse eesmärgil põhinevat piirangut sisaldavaks, et tuvastada põhjuslik seos tegevuse ja viidatud piirangu vahel, ning et välistada, et piirang on tingitud muudest teguritest, nagu käesolevas asjas patentide olemasolu. Vastuses 6. veebruari 2020. aasta küsimusele kirjalikult vastamiseks märkis Lundbeck, et õigusnormi rikkumist kinnitab tähtsus, mille Euroopa Kohus omistas vastupidise stsenaariumi analüüsile 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsuse Generics (UK) jt (C-307/18, EU:C:2020:52) punktis 37.
- 106 Neljandana on Lundbeck seisukohal, et Üldkohus rikkus õigusnormi, samastades vaidlustatud kohtuotsuse punktides 435 ja 470–476 vaidlusalused lepingud ilmselgete turult väljatõrjumise kokkulepetega põhjusel, et need on sõlmitud tegelike või potentsiaalsete konkurentide vahel. Nimelt taotleti nende lepingutega õiguspäraseid eesmärke. Lisaks ei olnud vaidlusaluste lepingute ajal mingit kogemust ega üksmeelset kokkulepet „eesmärgil põhineva piirangu“ kvalifitseerimise küsimuses ei kohtupraktika ega Euroopa ja liikmesriikide konkurentsiasutuste otsustuspraktika seisukohast. Veelgi enam, KFST teatistest nähtub, et sel ajal olid sellised kokkulepped nagu vaidlusalused lepingud hallis tsoonis ning need ei olnud seega piisavalt konkurentsi kahjustavad, et kvalifitseerida need „eesmärgil põhinevaks piiranguks“.
- 107 Viimaseks väitis vastuses 6. veebruari 2020. aasta küsimusele kirjalikult vastamiseks Lundbeck, et vaidlusaluseid lepinguid ei saa kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“, kuna erinevalt kokkulepetest, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt (C-307/18, EU:C:2020:52), ei sisaldanud need asjaomaste patentide vaidlustamise keelu tingimust.

- 108 Teises väites leiab Lundbeck, et Üldkohus rikkus õigusnormi ja tegi ilmse vea tõendite hindamisel, kui ta ei kohaldanud sobivat õiguslikku kriteeriumi, et järeldada, et viis kuuest vaidlusalusest lepingust – st GUK leping EMPs, Arrow' UK leping, Arrow' Taani leping, Alpharma leping ja Ranbaxy leping– väljusid tema uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalast. Nimelt ei toonud need lepingud, eriti tõlgendatuna kohaldatava riigisisese õiguse alusel, ilmsiks mingit ühist tahet viia need lepingud välja Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalast ning järelikult kohaldada samu lepinguid sellise tsitalopraami suhtes, mis ei riku patendist tulenevaid õigusi.
- 109 Kolmandas väites, mis esitati teise võimalusena juhuks, kui Euroopa Kohus lükkab tervikuna või osaliselt tagasi apellatsioonkaebuse teise väite ja kinnitab seega, et viis või kuus vaidlusalustest lepingutest väljuvad Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalast, väidab Lundbeck, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kvalifitseerides lepingud „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ esimese väite teises, kolmandas ja neljandas osas esitatud põhjustel.

Euroopa Kohtu hinnang

- 110 Sissejuhatuseks olgu märgitud, et Lundbecki esitatud kriitika on kahesugune: esimese väite esimeses, teises ja neljandas osas on kahtluse alla seatud vaidlusaluste lepingute kvalifitseerimine „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ ning kolmandas väiteosas vaieldakse vastu meetodile, mille alusel selleni jõuti, ja eriti sellele, et Üldkohus ei analüüsinud „vastupidist stsenaariumi“.
- 111 Seega tuleb esimesena analüüsida esimese väite esimest, teist ja neljandat osa koos ning seejärel väite kolmandat osa.
- 112 Mis puudutab esimesena esimese väite esimest, teist ja neljandat osa, siis on Euroopa Kohtul juba olnud võimalus täpsustada, nagu meenutatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 343, et mõistet „eesmärgil põhinev piirang“ tuleb tõlgendada kitsalt ja seda võib kohaldada ainult teatud ettevõtjatevaheliste kokkulepete suhtes, millest iseenesest ja selle sisu, sellega taotletavaid eesmärgi ning selle majanduslikku ja õiguslikku konteksti arvestades ilmneb, et see kahjustab konkurentsi piisaval määral, selleks et saaks asuda seisukohale, et selle tagajärgede kontrollimine ei ole vajalik, kuna ettevõtjatevahelise koostöö teatud vorme võib juba nende laadi tõttu pidada tavapärase konkurentsi nõuetekohast toimimist kahjustavaks (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 67 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 113 Mis puudutab kokkuleppeid, mis on sarnased üldkasutatavaks muutunud toimeaine valmistamisprotsessi hõlmavat patenti puudutavate vaidluste lahendamise kompromissikokkuleppega, mis on sõlmitud originaalravimite tootja ja mitme geneeriliste ravimite tootja vahel ja mille tagajärjel lükkub geneeriliste ravimite turuletulek edasi vastutasuks rahaliste või mitterahaliste väärtuste ülekannetele esimeselt teistele, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et selliseid kokkuleppeid ei saa kõikidel juhtudel pidada „eesmärgil põhinevateks piiranguteks“ ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 84 ja 85).
- 114 Kuid see tuleb kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ juhul, kui asjaomase kompromissikokkuleppe analüüsimisel ilmneb, et kokkuleppes ette nähtud väärtuse ülekandmine on seletatav üksnes nii patendiomaniku kui ka väidetava rikkuja ärihuvi mitte konkureerida võrdsetel alustel, kuna kokkulepped, millega konkurendid teadlikult asendavad konkurentsiriskid

omavahelise praktilise koostööga, on ilmselgelt kvalifitseeritavad „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 83 ja 87).

- 115 Selle analüüsimiseks tuleb igal üksikjuhtumil hinnata, kas geneeriliste ravimite tootjatele originaalravimite tootja tehtud väärtuste ülekannete positiivne jääk on piisavalt suur, et tõepoolest ajendada geneeriliste ravimite tootjaid loobuma asjaomasele turule sisenemisest ning seega originaalravimite tootjaga võrdsetel alustel konkureerimast, ilma et oleks nõutav, et positiivne jääk peaks tingimata olema suurem kasumist, mida geneeriliste ravimite tootja oleks saanud, kui ta oleks patendivaidluse võitnud (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 93 ja 94).
- 116 Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud kohtuotsusest, et vaidlusaluste lepingute tagajärjel hoiti geneeriliste ravimite tootjad asjaomastelt turgudelt eemal ning neist ühe – st Merck (GUK) – puhul tõid need kaasa tarnimise lõpetamise ühele edasimüüjale, kes tegutses Rootsi asjaomaste geneeriliste ravimite turul, ning tema väljumise Ühendkuningriigi turult, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 131.
- 117 Lisaks, vaidlustatud kohtuotsuse punktides 361–363 ja punktist 366, mida Lundbeck oma apellatsioonkaebuses vaidlustanud ei ole, ilmneb esimesena, et vaidlusaluste lepingute pooled olid enne nende sõlmimist erimeel el küsimuses, kas Lundbecki uued protsessi hõlmavad patendid olid piisavalt tugevad, et välistada geneerilise tsitalopraami turule sisenemine, mistõttu ei ole need patendid määravad, et geneeriliste ravimite tootjad kohustuksid turule mitte sisenema. Teisena nähtub nendest punktides samuti, et Lundbeck ei vaidle vastu, et summad, mille ta maksis neile tootjatele, võidi arvutada nii, et aluseks võeti tulu või käive, mida viimased lootsid saada vaidlusaluste lepingute kehtivuse ajal, kui nad oleksid turule sisenenud. Kolmandana ilmneb nendest punktides veel, et tõendid vaidlusaluste lepingute sõlmimisele eelneva ajavahemiku kohta kinnitavad, et geneeriliste ravimite tootjad tegid märkimisväärsed jõupingutusi turule sisenemise ettevalmistamiseks ning et nad ei kavatsenud loobuda nendest jõupingutustest Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide tõttu ning järelikult et geneeriliste ravimite tootjaid ajendas nende tegevusele seatud piiranguid aktsepteerima peamiselt neile tehtud vastupidiste maksete suurus.
- 118 Neid tuvastatud faktilisi asjaolusid arvesse võttes ning ilma et oleks vaja teada, kas Üldkohus võis õigesti samastada vaidlustatud kohtuotsuse punktides 435 ja 476 vaidlusalused lepingud turult väljatõrjumise kokkulepete või lausa turu jagamise kokkulepetega, järeldas ta õigusnormi rikkumata, et vaidlusalused lepingud olid kvalifitseeritavad „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ ETL artikli 101 lõike 1 tähenduses, seda enam, et Lundbeck ei väitnud eelkõige oma vastuses 6. veebruari 2020. aasta küsimusele kirjalikult vastamiseks, et vaidlusaluste lepingutega kaasnevad väärtuste ülekanded võisid olla põhjendatud võimalike vastusoorituste või ühe või teise geneeriliste ravimite tootja kindla ja õiguspärase loobumisega.
- 119 Sellist järeldust ei muuda küsitavaks Lundbecki argumendid.
- 120 Esimesena, Lundbeck ei saa vaidlusaluste lepingute „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimise vältimiseks edukalt tugineda asjaolule, et need piirduvad ainult Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalaga, mille austamist tal on õigus nõuda.

- 121 Nimelt on patendiomaniku poolt väidetava rikkujaga sellise kompromissikokkuleppe sõlmimine, mis ei ületa patendi ulatust ega allesjäänud kehtivusaega, küll käsitatav patendiomaniku intellektuaalomandiõiguse väljendusena ja annab talle võimaluse patendist tulenevate õiguste mis tahes rikkumisele vastu seista, kuid see patent ei anna selle omanikule siiski õigust sõlmida lepinguid, mis rikuvad ELTL artiklit 101 (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 97).
- 122 Ent nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 495 õigesti märkis, siis isegi kui vaidlusalused lepingud sisaldasid ka piiranguid, mis võisid kuuluda Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalasse, „ületasid need lepingud nende intellektuaalomandiõiguste spetsiifilise eseme – õigused, mille hulgas oli küll õigus esitada vastuväiteid rikkumistele, kuid mitte õigust sõlmida kokkuleppeid, millega maksti tegelikele või võimalikele konkurentidele turul, et nad turule ei tuleks“, nagu sisuliselt kinnitavad vaidlustatud kohtuotsuse punktid 117 ja 118.
- 123 Järelikult üritab Lundbeck alusetult tugineda asjaolule, et vaidlusalused lepingud on tema intellektuaalomandiõiguse väljendus. Igal juhul on selle väite aluseks kaks lepingute sõlmimise ajal tõendamata eeldust, et Lundbecki uusi protsessi hõlmavaid patente ei saa vaidlustada ning et geneeriliste ravimite tootjad rikuvad nendest tulenevaid õigusi (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 88).
- 124 Teisena, Lundbeck ei saa vaidlusaluste lepingute „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimise vältimiseks samuti tugineda asjaolule, et nendega taotleti õiguspäraseid eesmäärke, kuna nende lepingute eesmärk oli tagada tema uute protsessi hõlmavate patentide kaitse vaidluste lahendamise õiguspärase ja sagedase viisi kasutamisega või et need olid vastuseks originaalravimite tootjate ja geneeriliste ravimite tootjate vaheliste riskide asümmeetriale.
- 125 Mis puudutab esiteks argumenti, mille kohaselt oli nende lepingute eesmärk tagada Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kaitse vaidluste lahendamise õiguspärase ja sagedase viisi kasutamisega, siis piisab, kui meenutada, nagu juba mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 121 ja nagu Üldkohus õigesti märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 495, et patent ei anna omanikule õigust sõlmida lepinguid, mis rikuvad ELTL artiklit 101.
- 126 Mis puudutab teiseks argumenti, mille kohaselt on vaidlusalused lepingud vastus sellele – mille Üldkohus ka vaidlustatud kohtuotsuse punktis 378 tuvastas –, et kahjuhüvitis, mis originaalravimite tootjatele võidakse välja mõista geneeriliste ravimite turule õigusvastase sisenemise korral, on sageli oluliselt väiksem originaalravimite tootjate kantud kahjust, siis tuleb meelde tuletada, et seadusest tulenevate nõuete järgimise peavad tagama ametiasutused, mitte erakapitalil põhinevad ettevõtjad (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 88).
- 127 Nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 387 õigesti, ei saa nõustuda sellega, et ettevõtjad püüavad leevendada nende hinnangul õigusnormide üleliia ebasoodsat mõju kartellikokkulepete sõlmimisega, mille eesmärk on korrigeerida neid ebasoodsaid asjaolusid, tuues ettekäändeks, et need õigusnormid tekitavad ettevõtjaid kahjustava tasakaalustamatuse.
- 128 Järelikult ei muuda Lundbecki osutatud asjaolud õiguspäraseks ELTL artikli 101 rikkumist ja veelgi vähem kokkumängu, mille puhul on tuvastatud, et see on piisavalt konkurentsi kahjustav, et kvalifitseerida see „eesmärgil põhinevaks piiranguks“.

- 129 Kolmandana, Lundbeck ei saa „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimise vältimiseks tugineda ka asjaolule, et lepingute sõlmimise ajal esinesid kahtlused seoses võimalusega kvalifitseerida sellised kokkulepped nagu vaidlusalused lepingud selliselt, arvestades eelkõige seda, et selliste kokkulepete osas puudus otsustuspraktika, ning kahtlusi, mida tekitasid Lundbecki sõnul KFST ja komisjoni teatavad avaldused.
- 130 Nimelt, nagu Üldkohus õigesti märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 438 ja 774, ei ole absoluutselt nõutud, et komisjon oleks sama liiki kokkuleppeid juba kritiseerinud, selleks et need saaks lugeda eesmärgil põhinevaks konkurentsipiiranguks, isegi kui need on sõlmitud sellises spetsiifilises kontekstis nagu intellektuaalomandi õiguste kontekst.
- 131 Kokkuleppe „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimisel on olulised ainult kokkuleppe tunnused (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 84 ja 85), millest tuleb vajaduse korral kokkuleppe, selle eesmärkide ja selle majandusliku ja õigusliku konteksti üksikasjaliku analüüsi tulemusel järeldada, et see võib olla konkurentsi eriti kahjustav.
- 132 Kokkuleppe kohta komisjoni ja liikmesriigi konkurentsiasutuste selliste vastuoluliste seisukohtade võtmine nagu on mainitud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 747–751, kui neid pidada tõendatuks, ei too kaasa seda, et välistatud on mis tahes võimalus kvalifitseerida kokkuleppe „eesmärgil põhinevaks piiranguks“, kuna ei ole tõendatud, et need seisukohad on võetud sellise analüüsi tulemusel nagu mainitud eelmises punktis.
- 133 Neljandana, Lundbeck ei saa vaidlusaluste lepingute „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimise vältimiseks tugineda asjaolule, et lepingud ei sisaldanud vaidlustamise keeldu, erinevalt kokkulepetest, mida käsitleti kohtuasjas, milles tehti 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52), või veel sellele, et kõnealuses kohtuotsuses toonitati, et kokkulepete võimalikul kvalifitseerimisel „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ on oluline võtta arvesse kokkulepete konkurentsi soodustavat mõju.
- 134 Sellega seoses on käesoleva kohtuotsuse punktis 114 juba meelde tuletatud, et selliste kokkulepete puhul nagu vaidlusalused lepingud on oluline kindlaks teha, kas konkurendid asendavad nende kokkulepetega teadlikult konkurentsiriskid omavahelise praktilise koostööga, hinnates peamiselt seda, kas lepingutes ette nähtud väärtuste ülekannete netojääk on selgitatav üksnes patendiomaniku ja väidetava õigusrikkuja ärihuviga mitte konkureerida võrdsetel alustel.
- 135 Ent Üldkohus tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 399 lõplikult esiteks, et isegi kui vaidlusalused lepingud ei sisaldanud vaidlustamise keeldu, ei olnud geneeriliste ravimite tootjatel mingit huvi vaidlustada pärast nende lepingute sõlmimist Lundbecki uusi protsesse hõlmavaid patente, sest vastupidised maksed vastasid ligikaudu kasule, mida nad lootsid turule sisenemise korral saada, või kahjuhüvitisele, mis oleks neile makstud, kui nad oleksid kohtuvaidluse Lundbeckiga võitnud, ning teiseks, et isegi eeldusel, et vastupidised maksed olid väiksemad loodetud kasust, mida nad oleksid võinud saada turule sisenemise korral, oli siiski tegemist kindla ja kohese kasuga, mida need tootjad said ilma riskideta, mis oleksid kaasnenud turu sisenemisega.
- 136 Selle tuvastamisest antud juhul piisab, et tõendada, et vaidlusalused lepingud on eesmärgil põhinevad konkurentsipiirangud, seda enam, et igal juhul ei maini Lundbeck apellatsioonkaebuses nende lepingutega seoses mingit konkurentsi soodustavat mõju ega täida seega 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsuses Generics (UK) jt (C-307/18, EU:C:2020:52), eeskätt

- selle punktis 107 nõutud tõendamise taset, mis iseenesest välistab lepingute „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimise, kuna esinevad põhjendatud kahtlused, et need kahjustavad konkurentsi piisavalt.
- 137 Nimelt ei piisa pelgast viitest, mida ei ole tõendatud, vaidlusaluste lepingute konkurentsi soodustavale mõjule, et välistada nende „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimine (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 110).
- 138 Kuigi tühistamishagis ja täpsemalt selle põhjendamiseks esitatud seitsmendas väites Lundbeck küll kinnitas, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui hindas ebaõigesti vaidlusaluste lepingute tõhususe kasvu ELTL artikli 101 lõike 3 alusel, on tõsi ka see, et käesoleva apellatsioonkaebuse raames, eriti Lundbecki vastuses 6. veebruari 2020. aasta küsimusele kirjalikult vastamiseks ei ole kohtuotsuse punkte 708–720, milles Üldkohus selle väite tagasi lükkas, vaidlustatud ega nendes punktides esitatud põhjustele viidatud, et seada kahtluse alla nende lepingute kvalifitseerimine „eesmärgil põhinevaks piiranguks“.
- 139 Mis teisena puudutab esimese väite kolmandat osa, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 472 ja 473 vastu, milles Üldkohus asus sisuliselt seisukohale, et tegevuse „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimiseks ei ole nõutav analüüsida „vastupidist stsenaariumi“, siis tuleb märkida, et selle analüüsi eesmärk on võimaldada hinnata kokkumängu mõju ELTL artikli 101 seisukohast, kui tegevuse analüüs ei too ilmsiks konkurentsi piisavat kahjustamist määral, mis võimaldaks selle kvalifitseerida „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punktid 115 ja 118 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 140 Järelikult ja et mitte eitada selget vahet mõistetel „eesmärgil põhinev piirang“ ja „tagajärgedel põhinev piirang“, mis tuleneb ELTL artikli 101 lõike 1 sõnastusest endast (30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 63), ei ole „vastupidise stsenaariumi“ analüüs, mille eesmärk on tuua ilmsiks teatud kokkumängu tagajärjed, kokkumängu „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimiseks kohustuslik.
- 141 Seega, nagu Üldkohus tões õigesti vaidlustatud kohtuotsuse punktis 472, on kokkumängu „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimiseks oluline üksnes tõendada, et see kahjustab konkurentsi piisaval määral, arvestades selle tingimuste sisu, sellega taotletavaid eesmärke ning majanduslikku ja õiguslikku konteksti, kuhu see kuulub, ilma et komisjon peaks siiski analüüsima selle mõju.
- 142 Lisaks, erinevalt sellest, mida väitis Lundbeck vastuses 6. veebruari 2020. aasta küsimusele kirjalikult vastamiseks, ei ole „vastupidise stsenaariumi“ analüüs 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsuse Generics (UK) jt (C-307/18, EU:C:2020:52) punkti 37 kohaselt kohustuslik.
- 143 Nimelt, kuigi selles punktis Euroopa Kohus küll täpsustas, et kui tegemist on kokkuleppega, mille tagajärjel jääb ettevõtja ajutiselt turult välja, tuleb kindlaks teha, kas nimetatud kokkuleppe puudumise korral oleks esinenud tegelik ja konkreetne võimalus, et see ettevõtja siseneb turule, tuleb tõdeda, et see täpsustus puudutas selle hindamist, kas esineb potentsiaalse konkurentsi suhe sellise kokkuleppe poolte vahel nagu kohtuasjas, milles see kohtuotsus tehti, mitte aga nende kokkulepete „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ kvalifitseerimist.
- 144 Neid asjaolusid arvestades tuleb esimese väite kolmas osa põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

- 145 Mis puudutab teist väidet, siis ilma et oleks vaja võtta seisukoht selle vastuvõetavuse küsimuses, millele komisjon vastu vaidles, siis tuleb meelde tuletada, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 539 märkis Üldkohus, rikkumata õigusnormi, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 121, et isegi kui vaidlusalused lepingud ei väljunud Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalast, olid need lepingud siiski eesmärgil põhinevad konkurentsipiirangud ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses. Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 541, viis Üldkohus Lundbecki argumentide analüüsi, mida teises väites kritiseeriti, läbi üksnes ammendavuse huvides. Järelikult, kuna teine väide on suunatud ammendavuse huvides esitatud põhjenduste vastu, tuleb see edutuna tagasi lükata (vt selle kohta 14. detsembri 2016. aasta kohtuotsus *SV Capital vs. EBA*, C-577/15 P, EU:C:2016:947, punkt 65).
- 146 Lõpuks tuleb tõdeda, et kolmandas väites viitab Lundbeck argumentidele, mille ta esitas oma esimese väite põhjendamiseks. Ent lahendus, mida kohaldati selle esimese väite puhul, mis puudutas vaidlusaluste lepingute kvalifitseerimist „eesmärgil põhinevaks piiranguks“, kuivõrd need kuulusid ainult Lundbecki uute protsessi hõlmavate patentide kohaldamisalasse, on *a fortiori* kohaldatav ka kolmanda väite puhul, mis puudutab teatavate vaidlusaluste lepingute kvalifitseerimist „eesmärgil põhinevaks piiranguks“, kuivõrd need jäävad välja nende patentide kohaldamisalast.
- 147 Eelnevatest kaalutlustest järeldub seega, et esimene kuni kolmas väide tuleb tagasi lükata.

Viies väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

- 148 Tühistamishagi üheksanda väite esimeses osas väitis Lundbeck, et kui eeldada, et komisjon võis põhjendatult järeldada, et vaidlusalused lepingud rikkusid ELTL artiklit 101, ei ole ühtki kehtivat põhjust, mis lubaks talle käesolevas asjas trahve määrata, võttes arvesse tõstatatud faktiliste ja õiguslike küsimuste uudsust ja keerukust, sest vastasel juhul rikutakse õiguskindluse ning süütegude ja karistuste seaduses sätestatuse (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) põhimõtteid.
- 149 Selle väite tagasilükkamiseks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 777 sisuliselt, et kokkulepete pooltel oli mõistlikult võimalik aru saada, et konkurentsipiirangud, mis olid kehtestatud kokkulepetes, mille alusel originaalravimite tootjal õnnestus teatud ajavahemikus turult eemal hoida potentsiaalsed konkurendid tänu suurtele vastupidistele maksetele, ja mis kaugeltki ei olnud sel ajal ettenägematud, on ELTL artikli 101 lõikega 1 vastuolus, ning see võimaldas komisjonil nende eest karistuse määrata, rikkumata õiguskindluse põhimõtet ning süütegude ja karistuste seaduses sätestatuse (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) põhimõtet.
- 150 Selle kohta märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 776 muu hulgas, et teatavad geneeriliste ravimite tootjad olid teadlikud vaidlusaluste lepingutega analoogsete kokkulepete rikkuvast laadist ning keeldusid nimelt sel põhjusel sõlmimast vastavaid lepinguid.

Poolte argumendid

- 151 Viiendas väites, mis koosneb kolmest osast, heidab Lundbeck Üldkohtule ette seda, et ta nõustus ekslikult trahvidega, mille komisjon apellandile määras.

- 152 Väite põhjendamiseks kinnitab Lundbeck esimesena, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 777 rikkus Üldkohus õigusnormi, kohaldades valesti konkurentsivastase tegevuse toimepanijale trahvi määramiseks nõutud süü astet, kuna sellise trahvi saab määrata üksnes juhul, kui on kindel – mitte ainult võimalik –, et selle toimepanija oli rikkumise konkurentsivastasusest teadlik.
- 153 Teisena, võttes arvesse vaidlusaluste lepingute keerukust, rikkus Üldkohus õigusnormi, kui nõustus komisjoni järeldusega, mille kohaselt ei saanud Lundbeckile olla teadmata, et tema tegevus on konkurentsivastane. Veel märgib Lundbeck, et seda järeldust ei kinnita – vähemalt mitte kõikide vaidlusaluste lepingute puhul – vaidlustatud kohtuotsuse punktis 776 osutatud dokumendid, millele Üldkohus selleks tugines, sest vastasel juhul moonutatakse neid dokumente.
- 154 Kolmandana heidab Lundbeck Üldkohtule ette seda, et ta rikkus õiguskindluse põhimõtet ja põhimõtet, mille kohaselt ei kohaldata tagasiulatuvalt rikkumise kindlaks määrava normi uut tõlgendust, kui ta nõustus sanktsioonidega, mis ületavad sümboolsed trahvid. Sümboolne trahv tulnuks määrata esiteks vaidlusaluste lepingutega tõstatunud küsimuste keerukuse ja uudsuse tõttu, teiseks seetõttu, et asjaolude toimumise ajal oli ebakindlus ELTL artikli 101 tõlgendamise küsimuses eelkõige KFST avaldustest tulenevalt, ning kolmandaks, kuna puudusid selliseid kokkulepeid puudutavad varasemad juhtumid.
- 155 Komisjon arvab, et viies väide tuleb põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

- 156 Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 762 õigesti märkis, võib ettevõtjale sanktsiooni määrata ELTL artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva tegevuse eest, kui ettevõtjale ei saanud olla teadmata tema tegevuse konkurentsivastane laad, olenemata sellest, kas ta oli teadlik, et ta rikub aluslepingu konkurentsieeskirju (vt selle kohta 18. juuni 2013. aasta kohtuotsus Schenker & Co. jt, C-681/11, EU:C:2013:404, punkt 37).
- 157 Asjaolu, et asjaomane ettevõtja kvalifitseeris õiguslikult vääralt oma tegevuse, mille alusel rikkumine tuvastati, ei vabasta teda trahvist, kui ettevõtjale ei saanud olla teadmata, et tegevus on konkurentsivastane (18. juuni 2013. aasta kohtuotsus Schenker & Co. jt, C-681/11, EU:C:2013:404, punkt 38).
- 158 Seega omab tähtsust ainult see, kas ettevõtjal oli võimalik kindlaks teha, et tema tegevus on konkurentsivastane, mitte nagu väidab Lundbeck, see, kas ettevõtja selle tegelikult kindlaks tegi.
- 159 Sellega seoses otsustas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 764 ja 777, et vaidlusaluste lepingute pooltel oli mõistlikult võimalik aru saada, et lepingutes kehtestatud konkurentsipiirangud, mis lepingute sõlmimise ajal ei olnud kaugeltki ettenägematud, on vastuolus ELTL artikli 101 lõikega 1.
- 160 Selle hinnangu põhjendamiseks tugines Üldkohus kohtuotsuse punktides 765–776 peamiselt esimesena sellele, et ELTL artikli 101 lõike 1 sõnastus ega seda sätet puudutav intellektuaalomandi õigustega seotud kohtupraktika, mille kohta Lundbeck ei väida, et Üldkohus seda valesti tõlgendas, ei tekitanud mingit kahtlust küsimuses, et vaidlusalused lepingud on vastuolus ELTL artikli 101 lõikega 1; teisena, et KFST seisukohavõtt nende lepingute kohta, eeldades, et see on mitmeti mõistetav, ei saanud tekitada õiguspärasest ootusest selle suhtes, et nende lepingute eest ei karistata; kolmandana, et vaidlusaluste lepingute eest karistamise uudsusega ei saa põhjendada

trahve, mis piirduvad sümboolse summaga, ning neljandana, et teatavad geneeriliste ravimite tootjad olid teadlikud, et vaidlusosaluste lepingutega analoogsed kokkulepped on õigusvastased, ja keeldusid just nimelt sel põhjusel neid lepinguid sõlmimast.

- 161 Ent nendest põhjendustest nähtub õiguslikult piisavalt, et vaidlusosaluste lepingute eest karistamine oli vähemalt ettenähtav.
- 162 Lisaks ei saa Lundbeck edukalt väita, et Üldkohus moonutas tõendeid, kui ta leidis, et teatavad geneeriliste ravimite tootjad olid teadlikud vaidlusosaluste lepingutega analoogsete kokkulepete rikkuvast laadist ning keeldusid nimelt sel põhjusel sõlmimast vastavaid lepinguid. Nimelt, peale selle, et väide on suunatud Üldkohtu järelduse aluseks olnud ja vaidlustatud kohtuotsuse punktis 160 esitatud põhjendustest ainult ühe vastu, olgu meelde tuletatud, et võttes arvesse faktide ja tõendite moonutamise väite erandlikku laadi, panevad ELTL artikkel 256, Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimene lõik ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 168 lõike 1 punkt d apellandile eelkõige kohustuse osutada konkreetset asjaoludele, mida Üldkohus on moonutanud, ning näidata, millised analüüsivead tema hinnangus on selle moonutamise põhjustanud (20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus *PepsiCo vs. Grupo Promer Mon Graphic*, C-281/10 P, EU:C:2011:679, punkt 78 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 163 Kuigi Lundbeck viitas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 776 nimetatud dokumentide moonutamisele, ei märkinud ta sugugi, millised on Üldkohtu tehtud väidetavad analüüsivead, mille tõttu ta neid dokumente moonutas. Järelikult tuleb viies väide osas, mille kohaselt on väidetavalt moonutatud fakte ja tõendeid, vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.
- 164 Lisaks, see, et teatavad geneeriliste ravimite tootjad või Lundbecki töötajad väljendasid kahtlusi vaidlusosaluste lepingute või nendega sarnaste kokkulepete õiguspärasuse küsimuses, on asjaolu, mis võimaldab väga hästi põhjendada järeldust, et Lundbeck oli suuteline kindlaks tegema, et tema tegevus oli või vähemalt võis olla konkurentsivastane.
- 165 Lõpuks, õiguskindluse põhimõtet ei rikuta kuidagi sellega, et Üldkohus nõustus Lundbeckile sümboolsest suuremate trahvide määramisega, vaatamata sellele, et vaidlusosaluste lepingutega tõusetunud küsimused olid uudsed ja keerukad, puudus varasem juhtum või olid olemas neid lepinguid puudutavad dokumendid, mille KFST avaldas ja mille sisu on ära toodud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 749–752.
- 166 Mis puudutab esimesena seda, et vaidlusosaluste lepingute eest karistamine on uudne, nagu Üldkohus sisuliselt meenutas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 763, ei saa Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 49 tagatud kohaldatava õiguse täpsuse põhimõtet tõlgendada nii, et see keelab kriminaalvastutust käsitlevate sätete järkjärgulise selgemaks muutmise kohtu antavate tõlgenduste abil, tingimusel et need tõlgendused on mõistlikult ettenähtavad (28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 167 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 167 Ent käesoleva kohtuotsuse punktist 114 nähtub, et kompromissikokkulepe tuleb kvalifitseerida ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses „eesmärgil põhinevaks piiranguks“ ja *a fortiori* „konkurentsipiiranguks“, kui kokkuleppe analüüsimisel ilmneb, et selles ette nähtud väärtuse ülekandmine on seletatav üksnes nii patendiomaniku kui ka väidetava rikkuja ärihuviga mitte konkureerida võrdsetel alustel, kuna kokkulepped, millega konkurendid teadlikult asendavad konkurentsiriskid omavahelise praktilise koostööga, on ilmselgelt kvalifitseeritavad „eesmärgil põhinevaks piiranguks“.

- 168 Pealegi tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 764 ja 777, et see, et vaidlusaluste lepingute eest määratakse ELTL artikli 101 alusel karistus, oli Lundbeckile ettenähtav.
- 169 Mis puudutab teisena KFST-lt pärit dokumentidest tulenevat teavet, siis tuleb märkida, et Üldkohus tuvastas iseseisvalt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 749 ja 750 ning punktides 834 ja 835 sisuliselt, et nendest dokumentidest kas ilmnes, et see asutus leidis, et vaidlusalused lepingud võisid mõjutada konkurentsi, kui tuli välja, et Lundbeck maksis konkurentidele, et nad turult eemale hoiaksid, ning seega kujutasid endast ELTL artikli 101 väga raskeid rikkumisi, või siis väljendasid pelgalt komisjoni esialgset arvamust.
- 170 Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 748 õigesti meelde tuletas, ei saa liikmesriigi konkurentsiasutus luua ettevõtjas õiguspärasest ootust, et viimase tegevus ei ole vastuolus ELTL artikliga 101, kuna konkurentsiasutusel puudub pädevus teha negatiivne otsus, nimelt otsus, milles tuvastatakse selle sätte rikkumise puudumine (vt selle kohta 18. juuni 2013. aasta kohtuotsus Schenker & Co. jt, C-681/11, EU:C:2013:404, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 171 Lisaks, mis puudutab Lundbecki väidet, mille kohaselt tõi asjaomaste trahvide määramine kaasa kriminaalseaduse tagasiulatuva jõu põhimõtte rikkumise, siis piisab, kui märkida, et see väide, mis esitati esimest korda apellatsioonimenetluses, on uus väide, mis on seega kodukorra artiklite 127 ja 190 alusel vastuvõetamatu.
- 172 Nimelt, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 757, piirdus Lundbeck üheksanda tühistamisväite esimeses osas viitega õiguskindluse põhimõtte ning süütegude ja karistuste seaduses sätestatuse (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) põhimõtte rikkumisele.
- 173 Seega tuleb viies väide osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Kuues väide

Vaidlustatud kohtuotsuse asjakohased punktid

- 174 Tühistamishagi kümnendas väites, millest on käesoleva apellatsioonkaebuse raames vaidlustatud ainult esimese ja teise osa tagasilükkamine, väitis Lundbeck, et komisjon rikkus mitut õigusnormi ja tegi mitu faktiviga, kui ta võttis Lundbeckile määratud trahvi põhisummadena aluseks äärmisel kõrge protsendimäära, st olenevalt vaidlusaluste lepingute geograafilisest ulatusest 10 ja 11% asjaomase toote müügiväärtusest, ning kui ta jättis rikkumiste kestuse piiramata ainult ajavahemikuga, mille jooksul geneeriliste ravimite tootjad olid tegelikkuses valmis turule sisenema, mis eeldas, et neil oli asjaomastes riikides vähemalt müügiluba, mis näiteks Austria puhul ei olnud nii.
- 175 Kümnenda tühistamisväite esimese osa tagasilükkamiseks tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 806 ja 812, et komisjon määras vastavalt trahvide arvutamise meetodit käsitlevate 2006. aasta suuniste punktile 22 trahvide põhisummad kindlaks õigusnormi ja proportsionaalsuse põhimõtet rikkumata.
- 176 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 804 märkis ta täpsemalt, et „[e]rinevalt sellest, mida [Lundbeck] siinkohal leia[b], ei pidanud komisjon vähendama [trahvide] põhisummat, selleks et arvesse võtta üksnes müügiväärtust riikides, kus geneeriliste ravimite tootjad olid oma ettevalmistustega turule sisenemiseks kaugemale jõudnud“ ning et „[m]is puudutab eesmärgilt rikkumisi, siis kuna

rikkumised, mis seisnesid vaidlusalustes lepingutes (välja arvatud Arrow'ga sõlmitud lepingud), olid sellise geograafilise ulatusega, mis kattis kogu EMPd, oli komisjonil õigus tugineda sellele geograafilisele ulatusele, põhjalikult analüüsimate geneeriliste ravimite tootjate konkreetseid väljavaateid turule sisenemisel igas EMP [osalis]riigis“. Üldkohus täpsustas seejuures, et „vaidlusaluste lepingute pooled [määrasid] kindlaks nende lepingute geograafilise ulatuse ja seega käesolevas asjas kõne all olevad rikkumised, otsustades kokku leppida, et need hõlmavad kogu EMP (välja arvatud rikkumine Arrow'ga)“.

- 177 Kümnenda tühistamisväite teise osa tagasilükkamiseks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 815 ja 816, et komisjon tõendas vaidlusaluses otsuses õiguslikult piisavalt, et vaidlusaluste lepingute tõttu oli konkurents piiratud lepingute kogu kehtivuse ajal ning et Lundbeck ei ole tõendanud, et vaidlusaluste lepinguteta oleks konkurents – isegi potentsiaalne – tema ja geneeriliste ravimite tootjate vahel olnud võimatu või olematu või et need lepingud ei piiranud mingil viisil konkurentsi, erinevalt olukorrast, millega oli tegemist kohtuasjas, milles tehti 29. juuni 2012. aasta kohtuotsus E.ON Ruhrgas ja E.ON vs. komisjon (T-360/09, EU:T:2012:332). Samuti märkis ta, et vastupidise lahenduse tulemuseks on see, et eitatakse „tegeliku konkurentsi“ ja „potentsiaalse konkurentsi“ eristamist.
- 178 Viimaks, vaidlustatud kohtuotsuse punktis 842 asus Üldkohus täieliku pädevuse alusel seisukohale, et käesolevas asjas ei olnud vaja kohaldada kergendavaid asjaolusid ning Lundbeckile vaidlusaluses otsuses määratud trahvide suurus tuli jätta muutmata.

Poolte argumendid

- 179 Kuuendas väites, mis on esitatud teise võimalusena ja mis koosneb kolmest osast, väidab Lundbeck, et see, et Üldkohus nõustus talle komisjoni määratud trahvide arvutusega, on õiguslikult väär ning ebapiisavalt põhjendatud.
- 180 Selle väite põhjendamiseks leiab Lundbeck esimesena, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ei pidanud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 804 vajalikuks jätta talle määratud trahvide arvutamisel välja müüki, mida vaidlusalused lepingud tõenäoliselt ei mõjutanud, st Lundbecki müüki teatavates EMP osalisriikides, mille turg oli geneeriliste ravimite tootjatele tegelikult suletud, kuna neile ei väljastatud enne lepingute kehtivuse lõppemist müügiluba, või Austria puhul põhjusel, et Lundbecki tsitalopraami toimeaine patent kehtis seal suurel osal lepingute kehtivuse ajast. Ent trahvide arvutamise meetodit käsitlevate 2006. aasta suuniste punktide 6 ja 13 kohaselt peab komisjon arvesse võtma ainult müüki, mis oli rikkumisega tegelikult seotud.
- 181 Lisaks kohaldas Üldkohus samuti vaidlustatud kohtuotsuse punktis 804 väidetavalt valesti kohtupraktikat, kui ta esiteks leidis, et kuna vaidlusalused lepingud olid „eesmärgil põhinev rikkumine“, siis ei olnud komisjonil konkreetset uurimist vaja läbi viia, kuid sellisel uurimisel võib siiski olla teatav tähtsus trahvisumma arvutamisel, nagu Euroopa Kohus märkis 4. juuni 2009. aasta kohtuotsuse T-Mobile Netherlands jt (C-8/08, EU:C:2009:343) punktis 31. Teiseks, kuna ta ei jätnud nii nagu kohtuasjas, milles tehti 29. juuni 2012. aasta kohtuotsus E.ON Ruhrgas ja E.ON vs. komisjon (T-360/09, EU:T:2012:332), trahvide arvutamisel välja müüki, mis ei vasta tegevustele, mis ei ole vaidlusaluste lepingute kehtivuse ajal konkureerivad, ei teinud Üldkohus faktilist ja õiguslikku analüüsi, mis on vajalik, et määrata kindlaks rikkumistega otseselt või kaudselt seotud müük, nagu nõutud 28. juuni 2016. aasta kohtuotsuses Telefónica vs. komisjon (T-216/13, EU:T:2016:369, punkt 309).

- 182 Teisena, Lundbeck heidab Üldkohtule ette seda, et ta ei põhjendanud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 816 piisavalt seda, miks ta ei kohaldanud 29. juuni 2012. aasta kohtuotsuses E.ON Ruhrgas ja E.ON vs. komisjon (T-360/09, EU:T:2012:332) kasutatud meetodit. Täpsemalt ei selgitanud Üldkohus, kuidas ei olnud geneeriliste ravimite tootjatel *de facto* takistatud EMP asjaomaste osalisriikide turule siseneda seetõttu, et neil ei olnud müügiluba ja kuna eksisteeris Lundbecki tsitalopraami toimeaine patent.
- 183 Kolmandana, Lundbeck väidab, et Üldkohus hindas juhtumi asjaolusid valesti, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 806, et komisjon võttis trahvide arvutamise meetodit käsitlevate 2006. aasta suuniste alusel talle määratud trahvide arvutamisel olenevalt vaidlusaluste lepingute geograafilisest ulatusest õigesti aluseks rikkumisega seotud müügi väärtuse protsendimääraks 10 ja 11%. Ent võttes arvesse nende lepingute piiratud geograafilist ulatust ja komisjoni otsustuspraktikat sarnastes asjades ning seda, et lepingud ei kujutanud endast kartellikokkuleppeid, oleksid need protsendimäärad pidanud olema väiksemad ja need oleks tulnud määrata võimalikult madalale tasemele.

Euroopa Kohtu hinnang

- 184 Esimesena, mis puudutab kuuenda väite esimest ja teist osa, mida tuleb analüüsida koos, siis leiab Lundbeck sisuliselt, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 804 ja 816 õigusnorme, kui ta asus tema argumentidele vastamata seisukohale, et komisjonil ei olnud kohustust vähendada trahvide põhisummat, et võtta arvesse ainult müügiväärtust riikides, kus geneeriliste ravimite tootjate ettevalmistused turule sisenemiseks olid kaugemale jõudnud.
- 185 Mis puudutab komisjoni trahvi määramist määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 alusel, siis on Euroopa Kohus juba otsustanud, et komisjon peab iga juhtumi puhul hindama, võttes arvesse nimetatud määrusega kehtestatud karistuste korra konteksti ning sellega taotletavaid eesmärke, millist mõju soovitakse asjaomasele ettevõtjale avaldada, pidades silmas eeskätt selle ettevõtja tegelikku majanduslikku olukorda kajastavat käivet ajavahemikus, mil rikkumine toime pandi (7. septembri 2016. aasta kohtuotsus Pilkington Group jt vs. komisjon, C-101/15 P, EU:C:2016:631, punkt 16 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 186 Selles suhtes on trahvi suuruse kindlaksmääramisel lubatud arvesse võtta nii ettevõtja kogukäivet, mis on üks, olgugi et ligikaudne ja ebatäiuslik näitaja ettevõtja suuruse ja majandusliku võimsuse kohta, kui ka käibe seda osa, mis tuleneb rikkumise esemeks olnud kaupade müügist, mis võib seega näidata rikkumise ulatust (7. septembri 2016. aasta kohtuotsus Pilkington Group jt vs. komisjon, C-101/15 P, EU:C:2016:631, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 187 Kuna komisjon määras vaidlusaluses otsuses trahvid trahvide arvutamise meetodit käsitlevate 2006. aasta suuniste alusel, siis tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et kuigi suuniste punktis 13 viidatud müügiväärtuse mõiste ei saa mõistagi hõlmata ettevõtja müüki, mis ei kuulu kartellikokkuleppe kohaldamisalasse, kahjustataks siiski selle sätte eesmärki, kui kõnealust mõistet tuleks käsitada nii, et see piirdub vaid sellest müügist saadud käibega, mille puhul on tõendatud, et asjaomane kartellikokkulepe tõesti seda mõjutas (7. septembri 2016. aasta kohtuotsus Pilkington Group jt vs. komisjon, C-101/15 P, EU:C:2016:631, punkt 19).
- 188 Sellest kaalutlusest nähtub tõepoolest, et rikkumise esemeks olevast müügiväärtusest tuleb välja jätta rikkumise toime pannud isiku müük konkurentsile mitte avatud turul, nagu see, millega oli tegemist 29. juuni 2012. aasta kohtuotsuses E.ON Ruhrgas ja E.ON vs. komisjon (T-360/09, EU:T:2012:332, punktid 105 ja 155), millele Lundbeck viitas, kuna ELTL artiklis 101 silmas

peetud konkurentsivastane tegevus ei saa sellist turgu mõjutada, või kartellikokkuleppes osaleja müük turgudel, kus ei tegutse teised kartellikokkuleppes osalejad, keda ei saa pidada potentsiaalseteks konkurentideks.

- 189 Kuid käesolevas asjas ei kuulu müük, mille komisjon arvestas aluseks võetud müügiväärtuse hulka, mille kogusuuruse jättis Üldkohus muutmata, ühtegi eelmises punktis osutatud väljajäetud müügi kategooriatest.
- 190 Nimelt, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 222 ja 223, siis olenemata sellest, kas tegemist on müügiga Austrias, kus Lundbecki toimeaine tsitalopraami patendi kehtivus lõppes tema sõnul alles 2003. aasta aprillis, st vaidlusaluste kokkulepete täitmise ajal, või müügiga riikides, kus geneeriliste ravimite tootjad said müügiloa alles kokkulepete täitmise ajal või isegi pärast seda, toimus kogu see müük turgudel, kus ravimitootjad olid lepingute kogu kestuse ajal vähemalt potentsiaalsed konkurendid, mille Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 815 õigesti välja tõi ja mida kinnitab asjaolu, et apellatsioonkaebuse neljas väide lükati tagasi.
- 191 Seega ei saa edukalt väita, et eelmises punktis silmas peetud müügil ei olnud tuvastatud rikkumistega vähemalt kaudne seos ning järelikult, et seda müüki ei tohtinud Lundbeckile määratud trahvide arvutamisel arvesse võtta.
- 192 Nimelt, nagu märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 804, et välja arvatud Lundbecki ja Arrow' vahel sõlmitud lepingud, määratlesid vaidlusaluste lepingute pooled ise lepingute geograafilise ulatuse kogu EMP-d hõlmavana, mis näitab, et nende hinnangul olid nad igal EMP turul, kui mitte tegelikud, siis vähemalt potentsiaalsed konkurendid, mistõttu tuleb Lundbecki müüki igal nimetatud turul pidada trahvide arvutamise meetodit käsitlevate 2006. aasta suuniste punkti 13 tähenduses müügiks, „millega on rikkumine otseselt või kaudselt [...] seotud“.
- 193 Seega ei saa Lundbeck Üldkohtule ette heita, et ta nõustus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 804 sellega, et välja arvatud Lundbecki ja Arrow' vahel sõlmitud lepingud, võeti vaidlusaluste lepingute puhul arvesse müüki kogu EMP territooriumil, ilma et ta oleks põhjalikult uurinud geneeriliste ravimite tootjate konkreetseid väljavaateid siseneda EMP iga osalisriigi territooriumile.
- 194 Lõpuks, samuti ei saa edukalt Üldkohtule ette heita, et ta põhjendas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 816 ebapiisavalt, miks ta ei kohaldanud käesoleval juhul 29. juuni 2012. aasta kohtuotsuse E.ON Ruhrgas ja E.ON vs. komisjon (T-360/09, EU:T:2012:332) lahendust.
- 195 Märkides selles punktis, et kohtuasi, milles tehti see kohtuotsus, ei abista kuidagi Lundbecki, kuna selles kohtuasjas ei olnud konkurents võimalik isegi ilma selles kohtuasjas käsitletud konkurentsivastase kokkuleppeta rikkumise perioodi ühe osa jooksul, kuna turg oli õiguslikult vabastatud igasugusest konkurentsist kehtiva riigisisese õiguse alusel sel perioodil, mis lõi faktilise monopolse olukorra, võimaldas Üldkohus huvitatud isikutel mõista põhjuseid, miks ta nende argumentidega ei nõustunud, ning anda Euroopa Kohtule piisavalt teavet kontrolli tegemiseks (25. juuni 2020. aasta kohtuotsus CSUE vs. KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 196 Sellest tuleneb, et käesoleva väite esimene ja teine osa tuleb põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

- 197 Mis puudutab teisena käesoleva väite kolmandat osa, siis tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohus ei saa apellatsioonkaebuse raames õigusküsimusi käsitledes asendada õigluse kaalutlustel oma hinnanguga Üldkohtu hinnangut, mille Üldkohus andis oma täieliku pädevuse raames ettevõtjatele liidu õiguse rikkumise eest määratud trahvisummade üle otsustades (26. septembri 2018. aasta kohtuotsus *Philips ja Philips France vs. komisjon*, C-98/17 P, ei avaldata, EU:C:2018:774, punkt 107 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 198 Ainult juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et karistuse määr ei ole mitte ainult sobimatu, vaid ka niivõrd suur, et see on ebaproportsionaalne, tuleb tuvastada, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi trahvisumma sobimatuse tõttu (26. septembri 2018. aasta kohtuotsus *Philips ja Philips France vs. komisjon*, C-98/17 P, ei avaldata, EU:C:2018:774, punkt 107 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 199 Seega kuna Lundbeck vaidlustab kuuenda väite kolmandas osas hinnangu, mille Üldkohus andis muu hulgas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 842 juhtumi asjaoludest lähtuvalt määratud trahvisummadele, ilma et Lundbeck oleks tõendanud ja isegi väitnud, et see summa ei ole ainult sobimatu, vaid ka niivõrd suur, et see on ebaproportsionaalne, soovib ta tegelikult saavutada talle määratud trahvisummade asjakohasusele uut hinnangut. See väiteosa tuleb seega vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.
- 200 Seetõttu tuleb apellatsioonkaebuse kuues väide osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatus tõttu tagasi lükata.
- 201 Kõiki eespool esitatud kaalutlusi arvestades tuleb jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

Kohtukulud

- 202 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonimenetluste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 203 Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Lundbeck on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb Lundbecki kohtukulud jätta tema enda kanda ja mõista temalt välja komisjoni kohtukulud.
- 204 Kodukorra artikli 184 lõikes 4 on sätestatud, et kui esimeses astmes menetlusse astuja ei ole ise apellatsioonkaebust esitanud, saab temalt apellatsioonimenetluse kohtukulud välja mõista üksnes juhul, kui ta on osalenud Euroopa Kohtu menetluse kirjalikus või suulises osas. Kui nimetatud pool osaleb menetluses, võib Euroopa Kohus jätta tema kohtukulud tema enda kanda.
- 205 Kuivõrd EFPIA osales Euroopa Kohtu menetluses, tuleb käesoleva asja asjaolusid arvestades jätta EFPIA kohtukulud tema enda kanda.
- 206 Kodukorra artikli 140 lõike 1 kohaselt, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonimenetluse suhtes, kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ja institutsioonid ise oma kohtukulud.
- 207 Seetõttu tuleb Ühendkuningriigi kohtukulud tema enda kanda jätta.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.**
- 2. Jätta H. Lundbeck A/S-i ja Lundbeck Ltd kohtukulud nende endi kanda ja mõista neilt välja Euroopa Komisjoni kohtukulud.**
- 3. Jätta European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations'i (EFPIA) kohtukulud tema enda kanda.**
- 4. Jätta Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi kohtukulud tema enda kanda.**

Allkirjad